

L'Escalenc

BUTLLETI CULTURAL I INFORMATIU
Núm. 61

JUNY 1985

Els guanyadors del Primer Concurs de Fotografia «L'Escalenc» en el moment de rebre els respectius PREMIS (Foto Cortal)

Conversa amb ... M.ª Dolors Casadevall i Tolaguera, remenedora.

Sumari

Vida escalenca: Els àpats de l'Esquirol i la seva colla. — Full obert — De més i de menys — Noticiari local - Esport i lleure — “Fallo” del Concurs de Poesia Infantil i Juvenil — Anna — Fotografia antiga de L'Escalona col·leccionable, etc.....

REDACCIÓ

COORDINACIÓ: F.X. Vila Mitjà, J. Boix — **CONSELL DE REDACCIÓ:** J. Saderra, F.X. Vila Mitjà, J. Boix, D. Poch, Francesc Targa — **ART I CULTURA:** F.X. Vila Mitjà, J. Boix — **ESPORT I LLEURE:** J. Vilabrú — **NOTICIARI LOCAL:** F. Guanter — **VIDA ESCALENCA:** R. Guanter — **SUBSCRIPCIONS:** D. Poch, R.M.ª Sau, M. Prats, tel. 77 02 04 — **ADMINISTRACIÓ:** J. Piqué, tel. 77 19 60 — **ADREÇA:** Apartat de Correus, 19 L'ESCALA — C.E.R. c/ Garbí, L'ESCALA — **D.L.** Gi / 287-82 — **IMPRESSIÓ:** Gràfiques del Ter, s.a.

BALLESTA

C/ Pintor Joan Massanet, 8

BAMBI

Avda. Ave Maria

LLIBRERIA ROSA

Plaça de les Escoles

ROMAGUERA

C/ del Pont, 24

TROBADORS

Passeig del Mar, 2

C.E.R. L'ESCALA

C/ Garbí

EDITORIAL

S'acaba el curs escolar. S'acosta l' hora dels disgustos i de les alegries. S'ha de començar a pensar en l'any que ve.

Alguns només canviaran de curs, d'altre canviaran d'escola, uns quants deixaran la vida d'estudiant i cercaran la primera feina.

No hi ha dubte que són uns moments per reflexionar. I si no, més mal per tots.

Els resultats acadèmics, en aquest país, deixen força que desitjar. Un fracàs escolar d'un 40%, és preocupant. I fa pensar. I cal pensar-hi.

Els entesos hi busquen solucions, els polítics miren d'explicar-ho, entre tots ho hauriem de solocionar.

Donat que el món de l'infant es mou en tres àmbits concrets: l'escola, la família i la societat o el poble, creiem que s'hauria de plantejar la qüestió des d'aquests tres punts de vista.

L'escola, tal com està muntada, no acaba de funcionar. Cada família té els seus problemes, de vegades grans i diversos. La societat —a tots nivells i a tot arreu— ja veiem com va. El problema és de tots i no podem amagar el cap sota l'ala.

Ja sabem que arriba l'estiu i que tothom té molta feina, però d'aquí a quatre dies serem al setembre i el problema encara hi serà. També sabem que el problema és general i que nosaltres som tan sols un gra de sorra, però si ajuntem un gra de sorra amb un altre i un altre podem aconseguir de fer una gran platja.

Des d'aquí us convidem a obrir un debat per analitzar la qüestió i buscar-hi solucions.

Esperem que, com tantes vegades, no sigui predicar en el desert que també està fet de sorra.

BUSTIA

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CATALÀ: QUAN?

L'altre dia, per casualitat, va caure a les meves mans «L'Escalen» del mes de maig del 1982. A la secció Informatiu (tota ella escrita amb molta ironia i bastant mala ombra) em varen cridar l'atenció dos punts en concret.

El primer apartat tracta del nom dels carrers, del canvi de les plaques de ceràmica escrites en castellà per altres amb mots en català. El qui ho escrivia es queixava perquè després d'esbrinar els noms dels carrers del poble, va trobar-hi dues faltes d'ortografia afegint-hi tot seguit: «Valdria la pena que de tant en tant es consultés el diccionari».

D'acord «senyor periodista», però tampoc fan tan arreu la qüestió, doncs el fet de canviar els rètols o posar-ne de nous, amb la quantitat de carrers que hi ha al poble, contenen la lògica possibilitat, d'algun error. En aquest cas el percatatge va ésser ínfim: un, estava veritablement equivocat, però l'altre, resultà ser correcte.

En el segon apartat s'hi transcriu literalment un paràgraf de l'acta del ple en què l'Ajuntament s'adheria a la campanya per a la normalització de la nostra llengua; malauradament aquella acta fou escrita en castellà. Com es delectava el «senyor periodista» d'aquella incongruència! Llavors la ironia de què feia gala ja arribà al punt culminant.

Com es pot deduir d'aquests fets, la bona voluntat per part de l'Ajuntament hi devia ésser, però el qui transcriu les actes és el secretari, en aquell moment, home gran, de poca salut, que no s'havia reciclat per esperar d'un moment a l'altre la jubilació. Suposo que preferí escriure un correcte castellà abans que fer-ho malament en català.

Deixem, però, el que succeí tres anys enrera i anem al temps actual.

Res més lluny de mi que fer com el «senyor periodista», ja que no em passejo amb ull crític per tots els carrers del poble, sinó que em limito a comentar el que veig cada dia a l'anar al treball.

Just al costat de casa, hi ha un cartellera municipal on es pot llegir un exens «Edicto» tot ell escrit en castellà (ni tan sols ressalta la delicadesa de posar-ho en català al costat, per als qui som catalanoparlants). A la Plaça de les Escoles en el rètol lluminós s'hi ha escrit ambé en castellà «Policia Municipal» en lloc de Policia Municipal tal com seria correcte en català. En els papers de canvi d'estacionament s'hi llegeix «Estacionamiento Quincenal Prohibido» en lloc de... i així...

Per tot això, jo penso: On és ara i què hauria de dir aquell senyor que tres anys enrera posava el crit al cel per una falta d'ortografia, clamant irònicament que calia consultar el diccionari i mofant-se d'un escrit en castella?».

De tota manera els qui vivim en el poble no ho trobem difícil d'entendre.

És trist que la gent actuï segons uns interessos i que no sigui més objectiva i conseqüent! Quanta falta ens fa a tots una bona dosi d'himilitat i d'imparcialitat!

Actualment, que sembla ser que funciona un Servei Municipal de Correcció Lingüística, aquests fets no haurien de succeir.

Seria bo doncs, que l'Ajuntament fos el primer que anés a assessorar-se a l'esmentat servei perquè tothom seguís el seu exemple.

Si els promotors d'aquest servei en prescindeixen, què faran els altres?

I si és que l'utilitzen; francament, de cares al públic no transcendeix com cal.

Evidentment, canviar un rètol lluminós incorrecte comporta major despesa que reemplaçar dues rajoles de ceràmica.

Prego, doncs, al qui sigui o als qui siguin responsables d'aquestes irregularitats, de tenir cura al respecte i que d'una vegada per sempre desapareixi la situació de diglòssia en què encara es troba la nostra llengua; potser així en lloc de llegir «Edicto» podrem llegir «Edicte».

Maria Abellí i Padros

FULL OBERT

MORAL I PROFIT,? SON INCOMPATIBLES?

No es cap secret pels escalencs que en un calaix d'un despatx de L'Escala reposa una petició signada per uns 300 vilatans manifestant-se contraris a l'expulsió d'Espanya de certs estrangers reconeguts per tant com essent elements havent adquirit deshonestament diner i haver-lo «emblanquinat» en inversions immobiliàries a casa nostra, vila que molts ja han batejat «paradís de la màfia».

Si aquests signataris tenen la llibertat d'exposar llurs delers, no se'm pot negar a mi el dret d'estendre la meva oposada opinió. En nom de l'ètica més elemental.

Sóc més que conscient del caràcter ingrát de la meua posició: no puc pas lluitar contra el fet de que comerciants i agències d'hisenda acceptin un diner del que es col ignoren la procedència per allò que es diu que «el calé no fa pudor». Si almenys aquests patricis tinguessin el civisme d'acceptar, —inclòs de suggerir—, un afegiment d'impostos amb la lloable finalitat de millorar els equipaments d'interès escalenc...; més, ai!

Em sorprèn, però, que l'un dels promotors d'aquesta campanya anti-expulsió hagi cregut necessari d'afirmar que «aquestes persones (mafiosos o proxenetes) no molesten a ningú».

Jo estic segur de què a moltes consciències escalencs, creients o increients, en el més pregon de llurs replecs, i que s'insurgeixen contra els inconfessables procediments emprats «per a guanyar-se la vida» i consistint en explotar a dones i a intoxicar la nostra joventut. Massa em temo, però, que moltes d'aquestes consciències no tindran el coratge de plasmar llur signatura al peru d'un improbable requeriment exigint el bandejament d'aquells traficants:

l'afany del profit no esmicolaria tota reminiscència d'es-crúpul casuístic?.

Afortunadament hi ha excepcions i aquest fet és digne de ser subratllat: hi ha comerciants que no han volgut firmar la demanda de proscripció. La persona que més s'ha destacat a favor de la no evicció dels estrangers corcats ha intimidat als no signataris proclamant «que no seran mai més lliures proveïdors». Jo, al contrari, m'agraderia saber qui són aquests negociants íntegres, a fi d'esdevenir llur client tot i desitjant de veure'm imitat per tots aquells escalencs incorruptibles.

Quina és doncs aquesta cínica moral dels signants de la instància? Si la moral és la ciència que ensenya les regles a seguir per a fer el bé i evitar el mal, la lliçó és bona per a tots, creients o increients; als que, insensibles a la pauta cristiana, pero

no sesprovets de sensibilitat ètica, jo els dic que, en nom d'aquesta, es deuen d'obstaculitzar l'expandiment d'aquest cancer amorat; i als que observen els cànons evangèlics, —nombrosos a l'Escala, almenys aparentment—, jo els recordo que Jesucrist foragità del Temple als mercaders impudents i que Déu reconeixerà als seus. Des de totes les tribunes, —de la del diputat al Congrés, a la de la trona del rector—, s'hauria d'estigmatitzar a aquestes forces malèfiques, a fi de conjurar l'abjecció des de la seva mateixa arrel.

Poc importa que el fruit impur de comportaments indecents ens sigui presentat amb somriure seductor, paraula adulatora, i embolicat amb paper di.

SADERRA

**TENIR ELS DINERS A LA
VISTA I AMB MÉS INTERÈS**

Aquest avantatge d'obrir al vostre nom un Compte d'Estalvi. El Compte d'Estalvi es el diposit a la vista de millor retribució. Vos podeu disposar dels fons a qualsevol moment com en el compte corrent però cobrant interessos més alts. A més, presentant la libreta poden disposar dels fons a qualsevol lloc diferent al que teneu domiciliada la libreta. L'Hispano s'ocupa de portar vos la comptabilitat i els apunts de la libreta sota la seva supervisió.
Sucursal a L'ESCALA
Carrer E. Serra

Tels 77 09 21 77 09 24

Banco Hispano Americano

Dolfo Costals

Constructor

c/. del Port. 61

Tel. 77 04 73

L'ESCALA

"la Caixa"
també hi vol ser present

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

**CAIXA D'ESTALVIS
PROVINCIAL
DE GIRONA**

**UNITS PER L'INTERES
DE LES
COMARQUES GIRONINES**

Plaça Victor Català, 9

L'ESCALA

una vegada...
da...
LIBRERIA
ELS TROBADORS
PASSEIG DEL MAR 2
l'escala - alt empordà

una vegada...
da...
LIBRERIA
ELS TROBADORS
PASSEIG DEL MAR 2
l'escala - alt empordà

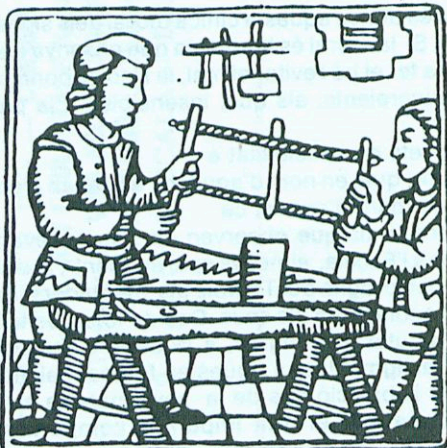
Lindan

ELECTRODOMESTICS

Servei TV garantit
A. PRADO Tel. 7704 90

Plaça de les Escoles

L'ESCALA

Mobles Sancho

Ctra. Palafugell s/n (davant gasolinera)

Telèfon 77 04 85

L'ESCALA

CASA FEIXAS

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES, SANITÀRIES I CALEFACCIÓ
FERRETERIA, ELECTRODOMESTICS I ARTICLES PER A REGAL

Plaça Victor Català, 17 Telèfon 77 01 99

L'ESCALA (Girona)

UNA VILA I UN POETA

PILAR PELLICER de GISPERT

Roda de Ter, vila situada a la plana de Vic, ciutat de la qual la separen vuit quilòmetres, s'emmiralla en el riu Ter que la travessa de Nord a Sud donant-li la categoria de vila fluvial. Uns punts, puntals sobre el Ter, brinden a la població una majestuositat inusitada i un bell mitjà de comunicació.

El rodencs, més de quatre mil, amables, hospitalaris i orgullosos de la seva vila, centren la principal atenció en el inseparable riu d'aigües tranquil·les que els omple de joia. Unes envellides fàbriques d'indústria tèxtil contemplen el corrent d'aigua que segueix plàcid i juvenívol com sempre, mentre elles anyoren l'efímera vitalitat d'antany.

Fa més de trenta anys que, any darrera any, vaig a aquesta població, la qual s'ha convertit per a la meua família i per a mi en una part de la nostra vida d'esbarjo. Aquestes estades constants fan que em senti una mica rodenc i estimi tot allò que té relació amb aquesta simpàtica i xamosa població.

Arreu del món adhuc recòndits, no és estrany trobar persones destacades en el camp de la literatura, de la música, de la política, de la pintura, etc. que, inconscientment, atrauen l'admiració de totes aquelles persones aïmants de la cultura. Roda de Ter no és una excepció, car en el món de les lletres sobresurt un autodidacte, nascut a aquesta població l'any 1.929, on hi ha viscut sempre. Es el poeta Miquel Martí i Pol.

L'origen de Martí Pol és humil. El seu pare, Lluís Martí (a.c.s.), treballava de manyà aen un taller, a l'empresa Barcons i Riera de Roda. La seva mare, Miquela Pol (té 86 anys), fou treballadora en una empresa de filatura de la mateixa població. Es el segon de tres germans, entre en Josep, el gran, i en Ramon, el petit, residents com ell al poble de Roda.

Als catorze anys entrà a treballar en una fàbrica de filtura de cotó, «La Blava», amb el càrrec d'escrivent. Però a l'any 1.948, una malaltia pulmonar l'obligà a estar un any al llit.

Es va casar amb Mª Dolors Riera i Feixas, la qual va morir a Vic el 22 de Juny de l'any passat, a l'edat de 54 anys, després d'una persona i irreversible malatia. Té una filla casada, mestra d'E.G.B. i un fill de divuit anys. Actualment té cura d'ell la seva sogra.

Miquel Martí i Pol és considerat com un suport indiscutible de la poesia contemporània. Publicà «Paraules al vent» (1.954), «Quinze poemes» (1.957) i «El poble» (1.966). A l'any 1.970 començà a patir les primeres conseqüències

d'una seriosa i greu malaltia que l'anà acorralant i manillant progressivament fins impedir-li moure's i obligar-lo a desplaçar-se amab l'ajut d'una cadira de rodes.

Com a contrapés, la seva creació poètica reprèn un ritme important i continuat i la personalitat de la seva obra creix cada dia més i més en profunditat i qualitat. Identifica els seus mals i les seves esperances amb els mals i les esperances del seu poble Països Catalans) i de la seva classe social (classe obrera). Els llibres de poesia que publicà des del 1.954 tenen com a temes la preocupació per l'existència humana, la vida de cada dia en un poble i la lluita social o nacional. Des de llavors les seves publicacions es succeeixen. El 1.972 publica «La fàbrica» i «Vint-i-set poemes en tres temps», que junt amb «Estimada Marta» es consideren les obres de més exit.

Martí i Pol ha aplegat les seves poesies als volums «L'arrel i l'escor'a» «El llarg viatge», «Amb vidres a la sang» i «Les clares paraules», que formen les seves obres completes fins ara. També publicà «La pell del violí» (1.974) i «Obra poètica I» (1.975), TOts els seus poemes són realistes i irònics i la seva poesia revela una constant biogràfica i par-teix de la descoberta del món a través de símbols o de realitats. En conjunt la seva obra mostra una gran seguretat i ofici en l'us de l'idioma i de la mètrica. Entre els seus lli-bres en prosa sobresurt «Contes de la vila de Roda».

Entre els homenatges i distincions oferits a Miquel Martí i Pol, cal destacar el recital que Lluís Llach oferí en el cinema Bach de Roda, el 20 de maig del 1.983, amb velles cançons i d'altres del disc «I amb el somriure de la revolta» amb lletra del poeta rodenc. Llach aprofità l'acte per donar gràcies a Martí i Pol per existir i per escriure, ja que, segons paraules del cantant, els poetes són imprescindibles.

Roda de Ter vol donar el nom del poeta local a un carrer i a una plaça del poble, de la mateixa manera que vol dedicar també un carrer a l'escriptor ampurdanès Josep Pla (a.c.s.). Ala vegada vol promoure un concurs de poesia que porti el nom del poeta, així com una sèrie d'actes de reconeixement de la seva obra acompanyats d'activitats varies, que duraran una quinzena de dies a partir del proper 21 de juny d'enguany. La frase «Roda a Miquel Martí i Pol» serà el lema que presidirà les festes.

Roda de Ter valora el nivell literari del destacat poeta i admet que és important que se'l reconegui com un gran escriptor, perquè si molta gent coneix Roda és precisament gràcies a Martí i Pol; encara que el meu cas és a l'inrevés, doncs jo conec el poeta gràcies a Roda.

Ramon Moncunill

LA REALITZACIÓ DE LA DONA EN EL TREBALL DE LA LLAR

Hi ha molts motius legítims, sobretot de caire econòmic, que poden fer convenient que una mare de família treballi professionalment fora de la llar.

Encara que l'atenció de la família sigui prioritària respecte a qualsevol altra dedicació professional, la dona té el mateix dret que l'home a acomplir en la societat les tasques per les que demostrí preparació i competència, i no tindria sentit impedir que les exercités. Però més equivocat seria presentar la dedicació a la família com un deure frustrant o que almenys retalla la realització social de la dona ja que precisament el seu treball en favor de la pròpia família és una ocupació de la màxima transcendència per a la societat.

Una característica negativa que s'atribueix freqüentment al treball a la llar és la d'ésser monòton i que «no acaba mai». És cert que l'atenció a la casa i la cura dels fills axigeixen tasques mecàniques, però nomenys les que es donen en el treball d'una obrera, d'una oficinista o inclús de moltes professionals. És veritat també, que es tracta d'un treball que tendeix a absorbir les 24 hores del dia; però això no vol dir que requereixi una jornada laboral del mateix número d'hores. Quan la dona de la casa té professionalitat i bons hàbits d'ordre, sap trobar temps pel descans convenient i per dedicar-se a altres ocupacions. Les causes més profundes d'una mentalitat contrària al treball de la llar estan lligades a

la influència de corrents ideològics que desconeixen el veritable sentit del matrimoni i de la família. Molt relacionats amb ells estan alguns moviments feministes o d'alliberament de la dona. Aquests grups minoritaris, però recolzats per partits polítics forts, i encoratjats per alguns sectors de la premsa, presenten el treball de la llar com un obstacle per l'autonomia personal i per l'aportació de la dona al progrés social.

Si una dona veu en el matrimoni, i fins i tot en la maternitat, un mode de satisfer impulsos instintius; si no sap, o prefereix ignorar que la felicitat es nodreix del sacrifici alegre i constant del propi jo, i que el matrimoni està per la seva mateixa essència ordenat als fills, la perspectiva d'haver d'abandonar un treball o reduir-lo, es presenta com un obstacle, que genera el conflicte. Quan a aquesta situació s'hi afegeixen problemes econòmics, allotjaments insuficients, un ambient social que invita constantment a valorar les persones més pel que tenen que pel que són, no és estrany que es vegin les responsabilitats familiars com una càrrega. En canvi, si es comprenen les vertaderes responsabilitats que comporta el matrimoni i la família, si es descobreix que no és necessari sortir de la llar per assolir la seva maduresa personal, podran sorgir problemes, però serà fàcil resoldre'ls d'una manera positiva, malgrat suposi renúncia.

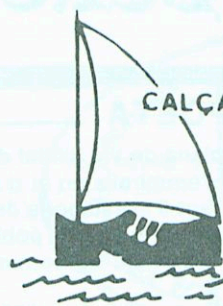
MAGATZEMS **TITÜS** S. A.

BEGUDES:

DAMM HENNINGER LA CASERA
TRINARANJUS LLET RANIA LLET LETONA
AIGUA DE VICHY AIGUA DE VILADRAU
VINS LA-VID FRUCO CODORNIU

Ctra Viladamat A Palafrugell, Km. 7
Tels. (972) 77 04 04 - 508 - 584

L'ESCALA (Girona)

CALÇATS BALLESTA

Fundada l'any 1920

C/. Pintor Joan Massanet, 10
Tel. 77 02 53
L'ESCALA (Costa Brava)

MAGATZEMS **TITÜS** S. A.

CONGELATS — CONCESSIONARI
GELATS

Ctra. Viladamat
A Palafrugell, Km. 7
Tels. (972) 77 04 04
- 508 - 584
L'ESCALA (Girona)

JOIERIA - RELLOTGERIA

J. Molinas

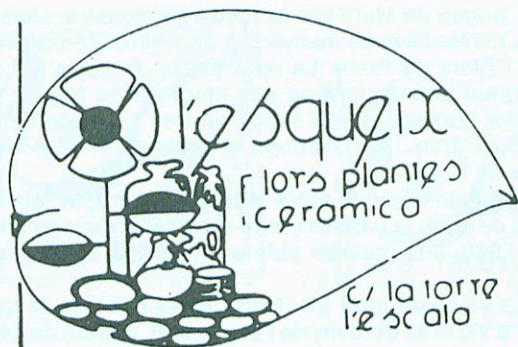
REPARACIONS
COPEES I TROFEUS ESPORTIUS

C/. Joan Massanet, 26
Tel. 77 05 48

L'ESCALA

Caravel·la

Les queixes
flors plantades
ceràmica

C/ la Torre
l'Escaló

SERVEI OFICIAL

MICHELIN

reparació i venda de tota classe de
càmeres i pneumàtics equilibrat
electrònic de rodes recautxutats.

M. FERRER

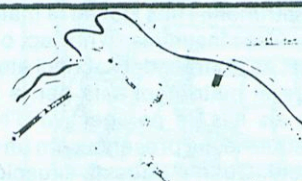
CTRA TORROELLA DE MONTGRI - VILADAMAT
CLOSA DEL LLOP, S/N - TEL. 77 12 64

L'ESCALA (GIRONA)

FLECA I QUEVIURES

Plaça Mercat
Telèfon 77 00 82

L'ESCALA

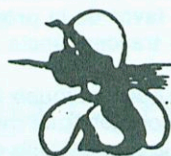

HOTEL
RESTAURANT

NIEVES MAR
(ANTIGA CASA NIEVES)

Tels. 77 03 00 - 77 03 04 - Passeig Marítim - L'ESCALA
(Costa Brava)

JOPA
nàutica

Closa del Llop, s/n.
Tel. (972) 77 07 55
L'ESCALA (Girona)

EMBARCACIONS - MOTORS - ACCESSORIS

EVINRUDE E

LLEONARD JACAS, FILL D'EMPÚRIES I PROFESSOR DE MEDICINA

"... honra lo metge ans que sias malat..."

Jafudà fill d'Astruc Bonsenyor

("Llibre de Paraules e Dits de Savis e Filòsofs", manuscrit català del segle XIV).

Els jueus catalans tenien la limitació de pertanyer a una ètnia i a una religió minoritàries i ben diferenciades del conjunt de la col·lectivitat. Es veien obligats, per les especials circumstàncies, a decatar-se per professions o ocupacions laborals específiques, que permetessin exercir-les en qualsevol lloc i circumstància, en cas d'haver de fugir de la seva residència habitual. Per això, l'artesania, les finances, tota professió relacionada amb el coneixement de la llengua àrab i l'exercici de la medicina, tant la física com la cirurgia, eren professions molts exteses entre els hebreus catalans.

En aquest context, no es estrany que el doctor en medicina Leonard Jacas, jueu nascut a Empúries, triomfés en les universitats de Florència i Pisa com a professor de medicina i traductor al llatí de textos àrabs i grecs, en el segle XVI, després de deixar per arreu l'Empordà i adoptar una nova vida en aquella tolerant Toscana, tot hi que en tot l'Occident catòlic es coneixien les disposicions del Papa de Roma i dels concilis eclesíàstics que prohibien que els jueus fossin metges de cristians, per por que es guanyessin les ànimes en cas de guarir els cossos dels malalts.

A Catalunya i la resta de la Corona d'Aragó sobresortiren nombrosos metges d'origen jueu, com fou el cas del nostre Leonard Jacas, especialment a partir del segle XIII i fins l'expulsió judaica de 1492, així com també entre els hebreus conversos en els segles XVI i XVII, seguint en aquest nou període la tradició mèdica jueua dels temps medievals.

EL MEU CARRER (II) - UN MATI DE 1959

Per les esclertes dels desajustats porticons de la vella i despinçada finestra, s'esquitllava la llum del matí, que projectava en l'escrostonat sostre, les siluetes borroses de color difós, dels que per a baix passaven. Els meus ulls, mig adormits encara, descobrien ara una dona, ara un gos, aquí un home, allà un carro... La desfilara d'imatges en l'improvisada pantalla del sostrae, es barrejava amb les escenes de l'últim somni. Ja més despert, però amb la mandra al cos, obria la finestra, per on de cop s'escolava l'aire fresc del matí, amb perfum de marinada i la remor cada vegada més a prop dels gaavians, que escortaven les teranyines que tornaven d'en mar i des de les que es veien els balcons guarnits de roba estesa ai geranis.

De cop es sentia la trompeta de l'escombriaire, i al compas del seu carro que estirava un cavall tranquil i pacient, s'obrien les portes de les cases i un seguit de galledes s'engronxaven per llurs mans. A l'altra banda del carrer assegut a la pedra del cantó, hi havia el paraiguer que escalfava el soldador per arreglar un pot que s'havia foradat, tot i canviant una barnilla d'un vell paraigües que devia haver aguantat més ruixats que la roca del Cargol. Bobcabadats miràvem les maniobres d'aquell personatge que ens cridava l'atenció. Portava un estri cilíndric ple de barnilles i paraigües irreparables penjat a l'esquena com ho fan els indis amb les fletxes i un petit braser, sempre amb foc a punt, per adobar, de poble en poble, galledes, pot, olles i còssis.

Home del tot enigmàtic, més aviat alt i eixut de carns, ulls petits enfonsats i inexpressius, pell fosca i llaurada per les hores de camí i de treball sota el cel, mans dures i ennegrides i vestit amb un abric de cap color, llarg i mig ratat0 persona de la que quasibé mai vàrem sentir una paraula o veure un somriure.

Calia esmorzar; anàvem a comprar un panet negre nevat amb sucre. Des del forn de la Maria vàiem el remenament que hi havia a la Platja. Alguns tornaven de la fàbrica de gel, amb un troç a la bossa de malles per a refrescar la nevera. Tot era un anar i venir d'homes i dones amb el pa sota el braç; i de mariners que tornaven d'en mar; i de pagesos que anaven cap el camp amb el carro i la mainada que fèiem el borrint abans d'anar a l'escola. Els caganius

Fins i tot trobem el cas de dones jueues catalanes que foren grans autoritats científiques en medicina, com na Floreta (de Santa Coloma de Queralt), que fou activa al servei de la reina Sibila de Fortià, en el segle XIV.

Les dades més significatives de Leonard Jacas són que nascut en una família hebrea d'Empúries, emigrà a la Toscana, on exercí de professor de medicina en les universitats de Florència i Pisa, canviant-se el nom familiar de Jacas (cognom que encara perdura en l'Empordà) per un de nou, italianitzat com a Lionardo Giachini, denominació en que encara avui és conegut entre els historiadors italians de la ciència mèdica del segle XVI. En Jacas va adquirir un gran prestigi entre els ambients científics de la Toscana de la seva època, tinguent resó el seu nom a nivell europeu, especialment per les seves traduccions i les seves classes universitàries.

Sabem que Leonard Jacas va seguir les teories filosòfiques i científiques galenistes (Claudi Galè fou un metge d'origen grec, que vivia a la ciutat de Pèrgam en el segle II, i va tenir un gran prestigi dins de les ciències mèdiques fins arribar al Renaixement, puix havia establert la importància de la mèdulla espinal en l'activitat dels músculs, així com el peper de l'urèter en la funció del ronyó i de la bufeta, i que les artèries conduïen sang i no pas aire, a més d'escriure obres sobre lleis, filosofia i també matemàtiques, foren traduïts els seus escrits posteriorment a l'àrab i el llatí).

En Jacas va escriure nombrosos textos mèdics i de filosofia natural, com també va traduir obres de Galè a la llengua llatina.

En propers articles, estudiarem més detalladament la vida i l'obra del doctor en medicina i brillant eurudit Leonard Jacas, emigrant empordanès a la Toscana.

Miquel - Dídac Piñero i Costa.

anaven a ca la Tàtia, els petits a ca la senyoreta Mercedes i els altres als Estudis. Els que estudiaven feien el batxillerat els vespres a can Vila o el comerç a can Mena.

Quan tornàvem a casa a buscar el llibre i la llibreta, hi havia en Miquel Carreras qui, amb la seva inseparable i característica palanca de ferro, aixecava la tapadora del registre de l'aigua, que es trobava a la crulla del davant de casa; moment que aprofitaven els més llestos per recuperar les bales que tot jugant, havien anat a caura pel forat del mig de la tapadora. Tot parlant amb els vens deia que hi havia hagut molt de peix i que, segons ell, una teranyina portava trescentes caixes.

Amb tot això començaven a desfilir els mariners del Passeig, que ja tornaven d'en mar, (en Pepet Salvat, en Juà, en Pepet Maimengis, en Calot, els Bordes, els Panoi, en Xico-Tero, i els que em deixo), i la part de peix a la galleda. El sol, que encara era baix, s'enmirallava en les escates, guarnint de lluentines als pescadors de cap a peus. Aquells mariners encara xops i plens de bri llants reflexes, semblaven majestuosos Neptuns sortits dela Mar.

A vegades en Nicasio treia el fogó enmig del carrer i al sortir per anar cap els Estudis ens entreteníem mirant com les fresques sardines platejades donaven voltes per les brases rogens, mentre els raigs del sol, travessant el porró enlairat, es tornaaven de color prou i mostraven la blancor del pa que anava de mà en mà dels veïns que s'hi afegien. En sentir els crits de les mares arrancàvem a correr, enfilant el carrer Puig-Sureda amunt, on se'ns hi afegia en Miquel (en Mataindios); al tornar el carrer vàiem la llarga pujada de l'Ave-Maria que ens portaria del Passeig fins els Estudis, -al Padró, on ens esperava un matí ple de sintaxis, taules de multiplicar, caligrafia i algun que altre mastegot. Tot i que estàvem amb el cul assegut en el vell i ronyós pupitre, teníem l'esperit en els esculls de la Punta, de l'olla o del Codolar, en les aventures dels Tres Pins o en les corredisses pels carrers, mentre el vol incansable dels pardals entre els arbres del pati i els crits dels gavians ens convidaven a distreure'ns, fins que el cop de la vareta del Sr. Mana o el crit sec del Sr. Vila, ens feien tornar a la realitat de l'ab-c-d.

Benjami Bofarull i Gallofré

EL NOM "AMÈRICA"

MAQUINACIÓ DE FERRAN II

Proper el 5e centenari de l'arribada de Colom a les Antilles d'una forma oficial i amb la Creu i la senyera de Castella isades, serà bo de pensar i revisar alguns dels tòpics de la Història també oficial.

Un d'ells: el nom del Continent Occidental es deu a la suplantació per part d'Américo Vesputio de la personalitat del primer Almirall del Mar Oceà. No fou així.

La conclusió o conseqüència del que anem a exposar és que si Amèrica no s'anomena Colòmbia es deu a una maquinació tergiversadora per part de la cancelleria de Ferran II a partir de 1507, sino d'abans sense que Vesputio hi tingués intervenció.

Anem per parts. Vesputio publicà innocentment en 1503 a París la relació del seu tercer viatge, en la qual s'informa de la línia equatorial. Per primera vegada es demostra l'evidència dels antípodes, homes que caminen cap per vall, respecte dels europeus i dels antillans. Això no és sols un nou territori, això és una commoció en tot el món de la cultura i de les cancelleries. Colom no ho havia pressentit i segurament en morir al 1506 no va arribar a temps a copsar-ho o ho va considerar deslligat de la costa asiàtica, a la qual ell cregué, fins a la mort, haver arribat. Cal creure que tenia coneixement de la troballa del Brasil en 1500 per Álvarez Cabral i que volia ignorar la de Vasco de Gama en 1497 de la Índia veritable. I en no connectar els tres fets —la Índia de Vasco de Gama, el Brasil d'Álvarez Cabral, els antípodes de Vesputio— amb les seves descobertes, Colom es mantingué en l'error. El món de la cultura tampoc arribarà a veure-hi clar i els nous països eren cobejats pels sobirans de Portugal i Castella lligats pel tractat de Tordesillas.

En reimprimir-se el 1504 la relació de Vesputio, com a títol a primera pàgina apareix en grans lletres "*Mundus Novus*", o sigui, "*Món Nou*". Però de cap manera tenia el sentit de lligar-ho amb les descobertes colombines "soi disants" asiàtiques. Més que una *nova terra* es tractava d'un nou ambient, una nova ecologia, usant la paraula "*Món*" en el sentit en que l'utilit-

zem quan diem el "*món de l'art*", "*el món marítim*", etc.

O sigui, Món Nou o Món dels Antípodes. Fins aquí no hi ha usurpació per part de ningú, ni es dona cap nom personal a les terres descobertes. Tenim onze edicions llatines amb aquest títol de *Mundus Novus* fins a 1506 i una portuguesa de 1506, i una altra de francesa de 1508, escrites també en llatí, però suprimint en aquestes "*Mundus Novus*" per afirmar *costa del Sur pel Rei de Portugal descoberta*, en una ⁽¹⁾ i "*Camins dels portuguesos i lusitans en la Índia i en la Índia d'Occident*", en l'altra ⁽²⁾. Les edicions alemanyes de 1505 a 1508 (atorze en total) en substituir *Novus Mundus* per *nüw insulen und landen* (noves illes i països) comencen a unir descobertes castellanques (Colom i Vesputio) amb les portugueses (Cabral).

Tot això a Castella li relliscava en els anys alienats de Joana la Boja i de Felip el Bell, expulsat que fou Ferran II, destinatari de la primera carta de Colom. Però Ferran II, una vegada regent de Castella en 1507, mort Felip el Bell, vol acabar amb els drets dels hereus de Colom, fonamentats en les capitulacions de l'Almirall i la Corona. Una sobirania més poderosa que Castella i possible rival n'hauria sorgit enllà de l'Oceà. Les edicions múltiples del *Mundus Novus* (expressió equívoca) i les reimpressions en alemany que feien la síntesi de les descobertes en illes i terres, li donen, si no fós ja subvencionat i promogut per ell, la clau per desplaçar científicament el contenciós territorial, deixant els hereus de Colom en el buit asiàtic, per inventar una terra nova amb un nom que res tingué a veure amb Colom.

A l'abast de Ferran II hi ha l'escola de cosmògrafs de Saint-Dieu en terres de la seva consogre Maria de Borgonya.

El 1507 Waldsemüller, un d'aquells cosmògrafs, publica un Mapa Mundi de grans dimensions. En ell apareix, independentment de l'Àsia, una gran illa allargada de Nord a Sud, en la que tendenciosament s'afirma en lletres destacades: "Aquesta terra fou descoberta per ordre del Rei de Castella", ignorant l'aportació i amb la falsedat "del Rei", ja que fou la Reina Isa-

bel la protagonista de la gesta. A més, el fullet explicatiu del mapa ignora les cartes de Colom (amb tota certesa conegudes per Waldsemüller) per insertar la de Vesputio i es fa constar la dedicatòria al consogre Maximilià d'Àustria, i una eidició en francès a Ferran II. És també una falsedat pels coneixements de l'època aquesta illa, com ho prova que no es repeteix en cap mapa posterior. Es dona, però, la paradoxa que és una genial intuïció de com era la realitat. És a aquesta gran illa inexistent i allí inventada a la que Waldsemüller —en base a l'argument que si Europa, Àsia i Àfrica tenen nom de dona, no hi ha obstacle (acusació no demanada, acusació manifesta) per designar-la amb el nom feminitzat del descobridor "Amèrica". Si no era Àsia, si era Amèrica, quins drets podrien tenir els hereus de Colom, quan el progenitor sempre havia parlat de la Índia?

Múltiples edicions i l'eufonia del nom donaren l'èxit a la combinació dins l'Europa cuita, però no tant a Espanya, on pel confusio-nisme de l'època, cristalitza la denominació de les Índies Occidentals fins a l'emancipació.

Si l'obra de Waldsemüller hagués estat purament científica i no "dictada", la gran illa hauria perdurat en els mapes immediats posteriors, però unclús el mateix Waldsemüller, en publicar deu anys més tard, mort ja Ferran II, quan els nous descobriments anaven corroborant el seu invent de la gran illa, la suprimeix i, com pedit —més ben dit, lliure de presions—, inclús el nom d'Amèrica n'és absent, quan precisament ell l'havia promogut.

Crec que no cap altra demostració més convincent per a tota persona que compari els mapes d'aquells anys i els sincronitzi amb els de la regència a Castella de Ferran II des de 1507 i la seva mort en 1516.

Si el nom d'Espanya neix a Empúries per l'ocupació romana, el d'Amèrica nasqué en la ment del Compte de Barcelona Ferran II.

Agustí Palau Claveras

(1) "De Ora antartica per Regem Portugallie pridem inventa".

(2) "Itinerarium Portugallensium e Lusitania, (sia per Castella), in Indiam et inde in Occidentem".

de més i de menys..

Compte! Ja, des del proppassat Maig, nombrosos son els cotxes (de totes nacionalitats) que estacionen tan a vora de La Platja que, cada dia més, van ocupant insensiblement l'espai sorrenc; si els deixem fer, aviat ocuparan el lloc entre els banyistes. I això per mandra de fer 20 metres més, on hi ha l'aparcament de baix o el de La Punta; i potser, també, per a no pagar.

Ja, l'any passat, era remarcable de veure que en aquell espai és on els vehicles destorben més la circulació, i que, per comble, és **gratuit**; resultat: l'automobilista disciplinat paga i no estorba, i l'indisciplinat, estorba i no paga. L'Ajuntament ha de trobar-hi solució que en sembla fàcil.

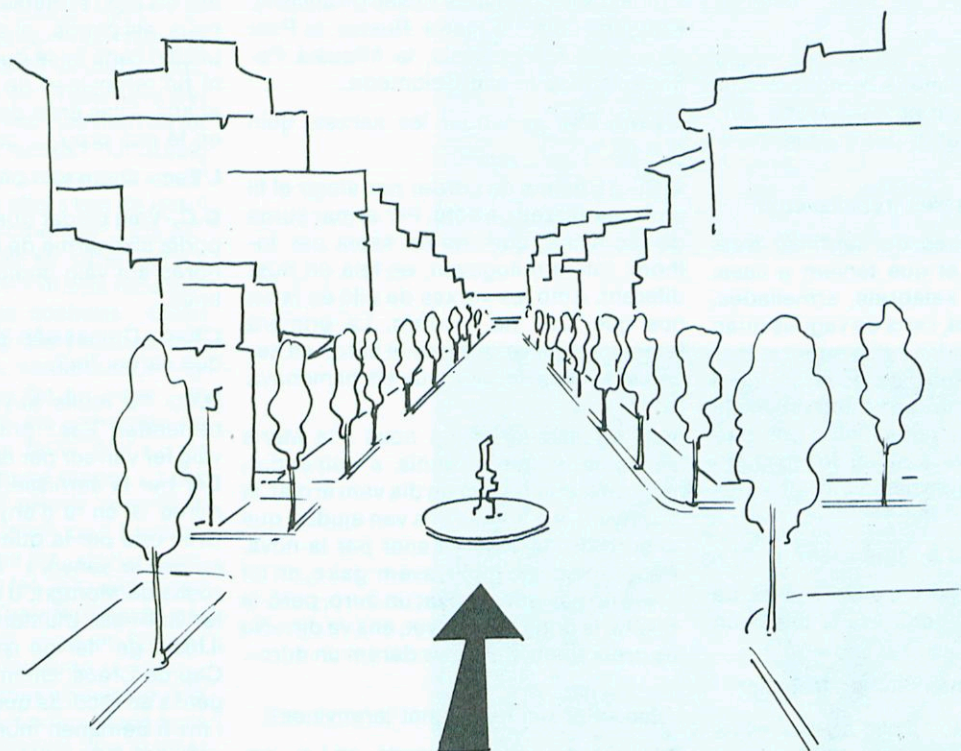
I a aquest propòsit assenyalarem que 25 ptes. per dia permetent d'aparcar a La Platja o a La Punta no son prou dissuasius; hi ha vehicles que hi dormen potser setmanes senceres, lo que redueix la possibilitat d'ocupació al que hi va per uns quants quarts d'hora o unes hores.

Si s'hi possessin parcmetres, probablement que llur agençament estaria aviat amortitzat. I no s'haurien de despatxar als homes encarregats del cobrament, car podrien controlar i exigir el pagament dels complements deguts.

En eco a l'excel·lent festa dedicada als Escalencs Absents el proppassat dia 25 de Maig, és justícia de què s'adrecin uns mots de felicitació, d'agraïment i d'encomi que, per modèstia, no es poden dirigir els propis organitzadors a ells mateixos.

Ens referim sobretot a la vetllada acomplida en el pati de les Escoles. Era admirable de veure, per exemple, aquell enfilall de noies i nois (quants eren, quaranta?), deligents, disciplinats i seriosos, anant i venint de la cuina a les taules, servint als quasi 800 invitats de la vetllada.

En el nostre compliment cal afegir-hi els elogis que igualment mereixen els cuiners, els «cremadors» i altres voluntaris, tots indispensables quan es vol assegurar el reeiximent d'una celebració. Inclum, naturalment, als nostres aplaudiments al dinàmic Lluís Vilabrú i als presentadors (l'imprescindible Josep Vilabrú i la genial declamadora Srta. Leonart), així com als tres grups de cantaires ja prou coneguts i apreciats per a fer-ne el panegíric. I que se'ns perdoni si oblidem noms. A tots, sense ametre a l'Ajuntament, va el nostre Visca! més entusiasta.

Sincerament, no sabem si ja està previst, però malgrat tot ens atrevim a suggerir que, aprofitant les obres de l'Avinguda de Girona, seria el moment idoni de construir una «illa» per a ordenar la circulació en aquesta cruïlla conflictiva. I per a continuar l'arbrada al llarg de l'Ave Maria fins a enllaçar amb el Passeig Marítim. Tot plegat donaria un caire més estètic i ufanós a l'entrada principal de la vila.

**ANXOVES
DE
L'ESCALA**
MAGDALENA SUREDA
Tel. 77 01 46

ROSA-MARIA BALLESTA

**CENTRE
D'ESPECÍFICS**

**FÓRMULES
MAGISTRALS**

FARMÀCIA

Pintor Joan Massanet, 4 - Tel. 77 15 75
L'ESCALA - Alt Empordà

La Dolors CASADEVALL i TOLA-GUERA, escalenca, coneguda també per la Lola Quintana, el cognom del seu marit, s'ha passat 60 anys de la seva vida remendant. Es pot dir que les xarxes no tenen secrets per ella. Avui, als seus quasi vuitanta-dos anys, la trobem molt enfeïnada fent cortines. I amb la seva habitual bonhomia respon afablement a les nostres preguntes.

L'Escalenc.- Quan va començar a remendar?

Dolors Casadevall.- A dotze anys vaig plegar d'anar a l'escola i em van posar ja a remendar. La meva cunyada me'n va ensenyar. A casa erem pescadors, teníem ormeig. Al meu pare li deien l'Arturo de la Noia Dellfí, a meva mare era de Can Tolaguera, eren terrassans.

L'Esc.- A quin any vareu nèixer?

D.C.- A l'any 1.903, el dia 14 d'octubre. Erem quatre germans. Jo vaig ésser la petita. Sóc l'única que encara són viva. Tots els meus germans i també el meu cunyat eren pescadors.

L'Esc.- Per qui va començar a remendar?

D.C.- Remendava a casa. Difícilment m'haurien deixat anar a remendar a un altre lloc, ja que em necessitaven. Tot i que m'hauria agradat per guanyar cèntims.

L'Esc.- Quines xarxes treballaveu?

D.C.- De tot, peces de sardinal, tresmall... que era el que teníem a casa. També havia fet xalabrets, armellades, soltes, enfiles, ralls, i arts de vagues quan n'hi havia. De casada ja vaig poder anar a treballar, va venir això de les teranyines i hi havia molta feina per a tothom. Vaig casar-me quan em faltava molt poc per complir els 24 anys, amb en Josep Quintana, que era barber. Vam tenir dos fills la Maria i en Pere.

L'Esc.- Les xarxes de què eren?

D.C.- Al principi de tot eren encara de llinet, després de cotó. Ara ja totes són de niló.

L'Esc.- Què era més fàcil de treballar?

D.C.- Potser el cotó, el niló a vegades es desfà una mica.

L'Esc.- Feieu servir estisores?

D.C.- Ah! no, a l'Escala no s'han utilitzat mai les estisores, tot es tallava i es talla amb gabinet. Les estisores servien per desfer alguna cosa, però molt poc. Les eines que teníem eren agulla de remendar, fil i ganivet, i un cuixí per seure.

L'Esc.- Quan va començar a ser cap de colla de remendadores?

D.C.- Quan la Maria Ripoll va plegar de cap de colla de les remendadores em va dir si ho volia agafar. Aleshores em vaig fer càrrec de cinc barques, quatre d'en Pere Tanu i una d'en Pere Ros. Sempre feia primer en Pere Tanu.

Jo m'encarregava d'anar a cridar les altres dones per anar a remendar. Quan hi havia avaria, en arribar, venien a avisar-me de seguida, moltes vegades era de matinada, jo m'aixecava tot seguit per anar a avisar les dones abans de que hi anés un altre.

L'Esc.- Es que hi havia poques dones que remendaven?

D.C.- Al principi n'hi havia més de vint, i cobravem 30 ó 40 cèntims l'hora, més o menys.

L'Esc.- A quina hora començaveu a remendar?

D.C.- Tan aviat com podíem, depenia de la feina de cada una de les dones. Jo apuntava les hores que feien i el dissabte anava a cobrar i els hi pagava. M'encarregada de quatre teranyines, les quatre d'en Pere Tano i una d'en Pere Ros. Començavem de seguida que teníem enllestida la feina de casa i fins que ells ens deien per plegar; quan feiem reparacions de tres o quatre dies, ens portaven teca per berenar.

L'Esc.- Recordeu el nom d'algunes remendadores?

D.C.- Hi anavem la meva cunyada, la mare de l'sidre Pagés, la Maria Mateu, la de can Grabuleda, la Maria Ripoll La Maria Andreu, la Pepita Puig, la Lluïcia Artigas, les germanes Rosés (Francisca, Antònia i Lola), la Maria Rustey, la Pilar Moner, la Maria Ayats, la Miquela Pallona, la Magdalena Colomeda....

L'Esc.- Per remendar les xarxes, quin nus es fa?

D.C.- Sí, el nus de corder per afegir el fil amb les xarxes de cotó. Per armar suros de teranyina, que no en sabia pas tothom, tots em llogaven, es feia un nus diferent. Amb les xarxes de niló es fa un nus que ara no recordo. La primera teranyina que vaig armar el suro, va ser de cal senyor Roderó, que els hi menava l'avi Payet.

Van fer una teranyina nova i la Maria Jacas, que també venia a remendar, me'n ensenyar. Amb un dia vam armar la teranyina, els homes ens van ajudar, que el suro de la vella va anar per la nova. Recordo que no guanyavem gaire, en tot el dia no havíem guanyat un duro, però la Siseta, la dona d'en Payet, ens va dir: «No us preocupeu, que ja us darem un duro».

L'Esc.- Per qui heu armat teranyines?

D.C.- Per en Tero, en Nonito, en Lau, en Caietano Bigarós, el Curro i d'altres.

L'Esc.- Quines són les últimes teranyines que va fer?

D.C.- Les tres últimes que he fet, les he fet sola i totes de dalt a baix, són la d'en Siset Casadevall, la d'en Just Prats, de l'Estartit, armada al terrat de casa, i la d'en Pere Ros, que la vaig armar a casa seva.

L'Esc.- Com es fa per armar una teranyina?

D.C.- Mireu, primer s'han d'ajuntar les xarxes, els tels, que vinguin iguals de caps, deixant per un cap un buit que és a on recullen per fer anar-hi el peix i se'n diu el matador, es fa de dos tels gruixuts i un altre entremig de la xarxa que és fina i se'n diu contramatador, es fa de dos tels gruixuts i un altre entremig de la xarxa que és fina i se'n diu contramatador. O sigui dos tels de matador, gruixut, i un de contramatador, fi, que va entre mig. El

plom s'arma en els rempeus de plom com les surades als rempeus de suro. Després s'hi posen unes anelles de cap a cap de la teranyina que hi pasen les sàgules, una de cada cap. De totes maneres això ho fan els homes i quan estiren la corda van llevant i el peix queda en el matador. Ajuntats els tels s'hi posen els suros, els rampeus que és allò que hi va el suro i és més gruixut, té vint-i-cinc o cinquanta malles, les del plom en tenen ben bé cinquanta i les de suro vint-i-cinc, les de suro la malla és petita i les de plom és més grossa. El rampeus, tot és de malla. Primer s'ajunten els tels i el matador, després els rampeus, els ploms, el suro i les cues. Cada peça o cada tel té quatre-centes malles i hi ha teranyines de dotze o tretze tels, abans totes eren de set, però ara ningú en té mai prou.... com més gros millor.

L'Esc.- Quan va plegar de remendar?

D.C.- Vaig plegar quan vaig veure que no podia aixecarme de terra tota sola. Aleshores em vaig dedicar de plé a fer cortines.

L'Esc.- Quines són les primeres cortines que vareu fer?

D.C.- Fa molts anys!. Encara anava a remendar. Les primeres cortines que vaig fer van ser per la Sofia de Can Titus, Bér per la carnisseria de la seva sogra, mireu si en fa d'anys!

Crec que per la que he fet més cortines és per la senyora Marquessa de Torroella de Montgri, d'un sol cop n'hi vaig fer vint-i-sis. Ultimament en va fer molta il·lusió de fer-ne quatre pel faroler de Cap de Creus. Quan ve el bon temps la gent s'en recorda que li fan falta cortines i me'n demanen moltes, a l'hivern ningú se'n recorda.

L'Esc.- Lola, necessiteu ulleres per treballar?

D.C.- Les ulleres les feia servir abans, quant era jove, ara no les necessitu.

L'Esc.- Recordeu alguna anècdota lligada a la vostra vida de remendadora?

D.C.- La il·lusió més gran que vaig tenir va ser el dia 29 de maig de l'any 1.965, fa vint anys. Va venir el contramestre, el Sr. Uranga, i em va dir si volia participar en un concurs d'habilitats en les arts de pesca. Em va explicar que els havien demanat de participar-hi amb una remendadora i un home per fer nusos i que havien pensat amb mi i amb en Tianet. D'anar-hi hauríem de fer el que ens diguessin. Li vaig contestar: «No es preocupi, se fer tot allò que està relacionat amb la pesca (fins i tot sabia armar arts perquè amb en Salinero en vam armar un jo i ell), però primer ho he de consultar al meu marit». El tracte és bo, em va dir:

«Si vé, té segures dues-centres pessetes, i hi ha molts premis, n'hi pot tocar algun de bo....I el que també és segur és un bon dinar a un bon hotel». Jo tenia moltes ganes d'anarhi, em feia molta il·l·lusió representar l'Escala. Vaig anar de seguida a la barberia a preguntar al meu home si hi podia anar. Quan li vaig explicar en Papet va dir que sí. Jo tota contenta!. Llavors entra en Pere, el meu fill. Ell em va dir: «Si demà veniu de Roses amb la copa, us vull venir a esperar amb músics». Tots dos estaven contents, això em va agradar.

L'Esc.- I com va resultar el concurs?

D.C.- Allà, a Roses, el President del Pòsit va donar-nos una fulla en la que hi deia què havíem de fer. Em va donar dos troços d'armalls i un tall de xarxa i un paper que deia, en castella, «hacer cuatro metros de red de tres paredes», aquí no n'havíem fet mai ni ho havíem sentit anomenar, però «tres paredes» havien d'ésser quatre metres d'armallada, armalls de sota, els de sobre i els del mig, i així va ser. També em van donar un tall de carmell. Hi havia les autoritats de marina, periodistes i molta gent. I jo, allà al mig, sola, sense cap roc per aguantar-me, ho havia de fer amb el peu. En començar la que es presentava per Roses em va dir: «Es va que hem de fer armallades, ho sabeu fer vos?». Jo li vaig fer que sí, que això era lo meu. Ella va dir que no, però, però les altres van dir que li ajudarien. Bé, vam començar... Els primers d'acabar i aixecar-se varen ser els homes que havien fet els nusos. No s'aixecava cap dona, jo ja acabava... Quan vaig acabar, em vaig espolsar, ja que estava sentada a terra, sense cuixí, i vaig ensenyar el que havia fet tot dient: «Ja estic!». Hi havia tots els carregats de medalles darrera una taula plena de premis. Quin picament de mans!... i per l'altaveu van dir: «El primer premio la señora Dolores Casadevall de L'Escala». Però la de Roses em va dir: «Heu fet els caps?», jo no els havia fet, ja que el paper no ho deia, no me l'hauria d'haver escoltat, però vaig í fer els caps, en Simón i en Jaume Mas m'aguantaven la xarxa.

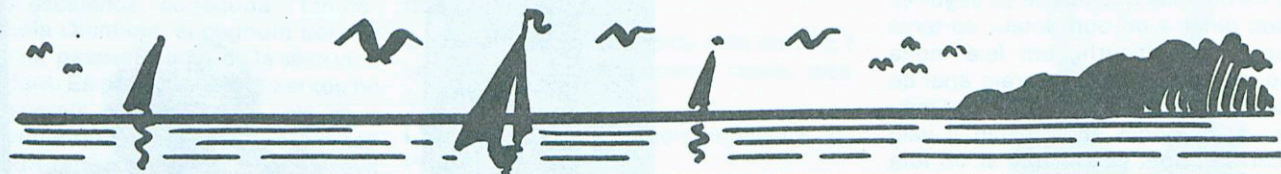
Aleshores, ella va acabar primer i jo vaig tenir el segon premi. L'endemà vaig tenir moltes visites per felicitar-me, fins hi tot el Sr. Isern. Vaig posar la ràdio i recordo com si fos ara que va dir: «Ayer se celebró en Rosas el V Aniversario del concurso de destrezas de pesca, habiendo ganado el primer premio doña Clotilde no se cuantos. De Roses, pero la que más se destacó fue doña Dolores Casadevall de l'Escala, la más veterana de todas las concursantes que se presentaron». Em va quedar gravat.

L'Esc.- Heu format part d'alguna colla del poble?

D.C.- Durant molts anys he format part de l'Equip del Rosari, amb la Maria Sala, la Marina Murillo, la Pepita Colomer, la Lola Lari, la Miquela Sureda i el seu home, la Pepita Català, l'Enriqueta Llistosella, la Roser Sureda, la Maria Dolores Solés, la Caterina Centena, la Salvadora Rufí... També, des del començament, em vaig fer soci del Jardí del Padró. Vaig a totes les reunions que puc.

RODOMA.

ESTUDI I SERVEI

ASSESORIA EMPRESARIAL

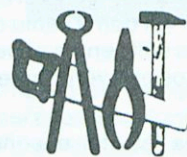
Carrer del Port, 28 - L'ESCALA - Telèfon 77 10 23

Àrea laboral - social - Aspectes fiscals de l'empresa
 Assessorament jurídic empresarial - Contabilitats
 Gestions de tota mena - Assegurances

Jaume BATLLE PAGÈS
 Agent Col·legiat d'Assegurances

FERRETERIA

GUILLOT

PINTURAS
 i
 JARDINERIA

c/ del Mar 6
 Tel 77 04 86

L'ESCALA

DISCOTECA ACUÀRIUM

HOTEL - RESTAURANT
 L'ESCALA

Hostal «El Roser»

Restaurant

* *

HOSTAL MIRYAM   **HOSTAL REINA**

COMPLETE BATHROOM / BAÑO COMPLETO

SALLE DE BAINS COMPLETE / MIT BADERAUM

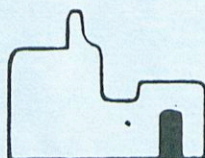
ESPECIALITAT EN PEIXOS I MARISCS

Calefacció Central - Aire acondicionat

Parking Particular - Obert tot l'any

Darrera l'Església, 9   L'ESCALA

Tels. (072) 770210 / 770077   Costa Brava (Girona)

RAFAEL MORENO i GARCIA

Agent d'assegurances Col·legiat
 GRUP CATALANA - OCCIDENT

Tel.. 77 08 71   Port d'en Perris   L'ESCALA

RAFAEL MORENO i GARCIA

CONSTRUCTOR D'OBRES
 Venda de parcel·les "Jardins del Pedró"

Tel. 77 08 71   Port d'en Perris   L'ESCALA

AGRUPACIÓ FLEQUERA EMPORDANESA
 S. A.

Carretera de Viladamat a Palafrugell s/n

Telèfon: 77 00 81   L'ESCALA

G FINQUES GUANTER

ASSEGURANCES EN GENERAL
 GARANTIA D'EFICÀCIA I SERIETAT

Avinguda Ave Maria, 7
 L'ESCALA

Tel. (072) 770272

VIDA ESCALENCA

REFRESQUEM LA MEMÒRIA

RICARD GUANTER

ELS ÀPATS DE L'ESQUIROL I LA SEVA COLLA

Segons ens conta la gent gran del poble, i atès el poc que hem trobat escrit, L'Esquirol era un home que estimava la bona taula, que li agradava menjar molt bé. Era el que se'n diu un bon «gourmet». I això que la seva salut, en els darrers anys de la seva vida, no li permetia de fer massa excessos. Patia de dispepsia, malaltia deguda a la digestió laboriosa i imperfecta, de caràcter crònic.

S'explica que, un bon dia, la colla d'amics de l'Esquirol, amb els quals ells solia sortir, l'invitaren a fer un sopar:

-Tenim dos parells de pollastres —li digueren— que seran una delícia.

-Ja sabeu —contestà ell— que sempre hi estic a punt. Per mi, ja podem anar-hi.

I així ho feren. L'àpat, com és de suposar, fou molt animat, mentre anaven cruspint, amb molta gana, els dos parells de pollastres.

L'endemà, l'Esquirol s'emportà una de les enrabiades més grosses de la seva vida. En anar a donar menjar a l'aviram que criava en el seu pati, la seva cara vingué de tots colors. Sort que en aquell moment no tenia els amics al costat, perquè no ens imaginem el que hauria passat.

Mira que invitar-lo a menjar els quatre pollastres més bonics que tenia en el seu galliner! De cresta vermella, coll tibet i cap altiu, plumatge fi i lluent, caminar solemne i senyorial.

Així, i molt més encara, eren aquells galls de raça anglesa que per més que l'Esquirol els busqués pel pati, no els trobà enlloc. No hi havia volta de full. **La seva colla havia sabut escollir bé.**

Comentant aquest fet amb en **Pepe Sala (Pepe «Fideuer»)**, em confirma el que jo havia sentit explicar, més d'una ocasió.

Abans, a l'Escala, les colles d'amics solien reunir-se molt sovint per fer un bon àpat. Però s'ho muntaven de tal manera que els resultava gairebé de franc.

Ja hem vist com ho feren amb l'Esquirol. Es clar que no sempre tocava el rebre al mateix pati o a la mateixa casa de pagès. Solien repartir-ho per no fer tan gravosa la broma sempre sobre la mateixa persona.

El més bó del cas és que els joves que visitaven els galliners sobretot les vigílies de les festes assenyalades, no eren de cases necessitades, sinó tot el contrari.

No era el benefici material el que buscaven, ni tampoc era la manca de diners el que els impulsava a fer-ho. Cercaven, més aviat, la gresca, la broma, la picaresca, el fet d'endevenir l'enrabiada dels amos, o la gràcia de poder-ho comentar l'endemà.

L'Esquirol i els seus companys, en **Peret Joaquim**, en aquell temps de l'Ajuntament, en **Sentena**, que era el Veterinari del poble, en **Joanet Forro** i d'altres, anaven molt sovint a la platja de Montgó, sobretot quan arribava el bon temps.

A Montgó, aquella època, hi feia vida, en una barraca de vinya que hi havia per aquells voltants, un pescador que se'l coneixia com en **«Dolfo dels muts»**. Amb el seu bot es dedicava a calar nances. Hi tenia molta traça i la cosa no li anava del tot malament.

Quan agafava llagostes i altre peix de qualitat, ell ja sabia que havia d'avisar l'Esquirol i la seva colla. **En Dolfo els hi cuinava un bon ranxo que se'n llepaven els dits.**

M'imagino la tranquil·litat i solitud del Montgó d'aquella època, lleugerament interromput molt de quan en quan per alguna reduïda excursió de col·legials de colònies que estiuejaven a L'Escala, com ens mostra la fotografia de l'any 1917.

Cel blau, mar manyaga, pins i vegetació intactes, silenci i calma. Els àpats devien ésser més bons enmig d'aquella serenitat i quietud.

Arribà un dia que, fos perquè la gana va augmentar, fos perquè la colla de «gourmets» cresqué, el fet és que l'Esquirol i els seus companys cridaren a n'en Dolfo per dir-li que havia de mirar de pescar un peis.

Amb tota la seva bona fe, en Dolfo els va contestar que amb el seu bon petit i vell feia tot el que podia. Si en tingués un de més gros, llavors la cosa ja canviaria. La colla de l'Esquirol estudià la proposta del vell pescador i acordà comprar-li un bot nou i més gros.

Una mica de cada butxaca i quelcom que els va pagar l'assegurança per l'incendi «fortuït» del vell bot que no feia molt acabaven d'assegurar, **pogueren reunir 150 pessetes** que és el que els cobrà en «Baduret» per un de nou.

Per cert, un dia que en Dolfo anà a veure si el seu bot estava gaire avançat, en Baduret li digué:

-Dolfo, m'has de dir quin nom li he de posar.

-Ara sí que m'empenyes —li respongué en Dolfo. Fota-li qualsevol cosa.

Passaren uns dies i arribà el moment d'anar a buscar el bot que ja estava enllestit.

-Preò quin carai de nom li has fotut? —va preguntar en Dolfo dels muts, tot sorprès pel que li havia pintat en el bot.

-Te fot, no em facis pas riure! —li respongué en Baduret, tot seriós. **Li he posat el nom que tu em vas dir.**

Des d'aquell moment, hi hagué a L'Escala un bot anomenat **«Qualsevol cosa»**.

El que sí no era qualsevol cosa, era l'abundós i bon peix que a partir d'aquell moment pescà en Dolfo. Almenys això deien l'Esquirol i els seus contertulis que des d'aquell instant no hagueren d'estalviar més el peix que ja trobaven bo i cuinat quan arribaven a Montgó per tal de fer un tiberi dels seus.

SASTRERIA

Vilabrú

EL CONFLICTE DEL MERCAT: SEGUEIX LA LLARGA LLUITA. OPINIONS.

En el Noticiari Local del mes passat afirmàvem que el problema del mercat semblava solucionat de moment. I la veritat és que ho escrivíem, més que res, amb voluntat i ganes que el tema s'arribés a resoldre de manera definitiva.

L'experiència ha confirmat el que ens temíem, és a dir, que l'acceptació per part dels marxants d'ubicar-se a la zona del Padró, de manera provisional i durant quatre setmanes, no tindria continuïtat.

I la resposta no es va fer esperar. Han ressorgit els conflictes dels matins del diumenge al Passeig, amb negociacions tenses entre ambdues parts i, desgraciadament, no s'observa cap sortida satisfactòria.

Aquest conflicte ocupa sovint les primeres pàgines dels mitjans de comunicació de les comarques gironines. I, concretament, el diari «Los Sitios» del 6 de juny, dins l'espai «La opinió del gerundense de a pie», recollia tot un seguit d'opinions, de les quals es destaquem algunes:

«que aquesta situació és inadmissible, que la gent n'està més que cansada i que tota la població n'és la gran perjudicada.

que el problema ha sorgit per la incompatibilitat de postures radicals preses d'un bon principi per ambdues parts, sense voler afluixar cap de les dues.

que l'Ajuntament —votat pel poble— indica un emplaçament i que els marxants l'han d'acceptar, ja que qui governa és el poble.

que el Padró està en mal estat, que evidentment no és el lloc ideal però que al Passeig —el qual els marxants deixaven en un estat lamentable i no gaire recomenable des d'un punt de vista higiènic— s'hi han de fer obres i que, per tant, s'ha de deixar lliure.

que és una llàstima que L'Escala únicament aparegui a la premsa, els últims temps, per qüestió de detencions o per conflictes com el cas del mercat, que l'Ajuntament és qui mana i que en cap cas s'havia d'arribar a la postura de força presa pels marxants».

No volem córrer el risc d'aventurar quin caire prendran els aconteixements durant les properes setmanes. Únicament podem indicar que seguirem donant les darreres dates notíciables si el tema així ho exigeix.

L'ABOCADOR D'ESCOMBRARIES DE L'ESCALA ANIRÀ A TORROELLA DE FLUVIÀ

Definitivament, i malgrat l'oposició d'alguns veïns, l'abocador d'escombraries de L'Escala estarà ubicat en un terreny que Torroella de Fluvià, d'uns dotze mil metres quadrats, i que segons informe geològic, reuneix unes condicions favorables, sense infiltracions ni possibilitat de contaminacions, i de fàcil accés.

Es va arribar a l'acord d'un lloguer de 5.000.000 de pessetes per un any —de juny del 85 a juny del 86— prorrogable mig any més, previ pagament de mig milió de pessetes mensuals a partir de juny del 86.

D'aquesta manera, pot quedar solventat provisionalment el difícil problema de l'abocador d'escombraries, fins ara ubicat a l'entrada de la vila, ocasionant molèsties i mals olors, com tothom sap.

Tot i això, el nou indret destinat a ésser l'abocador d'escombraries, malgrat no és el que en principi s'havia proposat, té en un sector de Torroella de Fluvià, una oposició contrària a les intencions de l'Ajuntament el qual, però, està més que decidit a concedir el corresponent permís pel nou abocador.

ALGUNS ACORDS DEL PLE EXTRAORDINARI DEL 14 DE MAIG

El primer punt de l'ordre del dia feia referència al pla d'usos de les platges, és a dir, la seva distribució durant el proper estiu.

Es tractà també la qüestió de la neteja dels carrers i s'aprovà un contracte de tres mesos, amb un pressupost de 1.900.000 pessetes a l'empresa Blas Moreno, de Santa Llogaia, que és la que actualment recull les escombraries.

En relació a la revisió de la contribució territorial urbana, ja apuntàvem el mes passat que en un ple extraordinari del 30 d'abril aquella havia estat aprovada. Ara, en el Ple del 14 de maig, calia encarregar aquests treballs de revisió i aquests han estat adjudicats a l'empresa gironina «TECDAT».

El quart punt de l'ordre del dia es referia als Honoraris dels Serveis d'Aigua (l'empresa AGUAS Y SANEAMIENTO DE LA COSTA BRAVA) i se'ls donarà una retribució de 15 pts. per m³, augmentant lleugerament les 14,5 pts. per m³ que es pagaven fins a la data.

El cinquè punt es referia al mercat. No el detallem ja que n'hem parlat al principi. Signifiquem, tant sols, que es discutí molt el tema i s'arribà a la conclusió que el Padró no és el lloc idoni.

S'acordà també la contractació de tres guàrdies municipals per l'estiu. Al respecte, el regidor Manel Armas va manifestar que no li semblava bé que els municipals fossin escollits a dit, sense necessitar superar un examen per a obtenir la plaça. Fou acceptada la proposta del regidor Sr. Manel Armas, la qual serà aplicada d'ara endavant.

Per cert, i referint-nos a la Policia Municipal, direm que a mitjans del mes de maig va canviar la seva ubicació i que actualment es troba al carrer Pintor Joan Massanet n° 30.

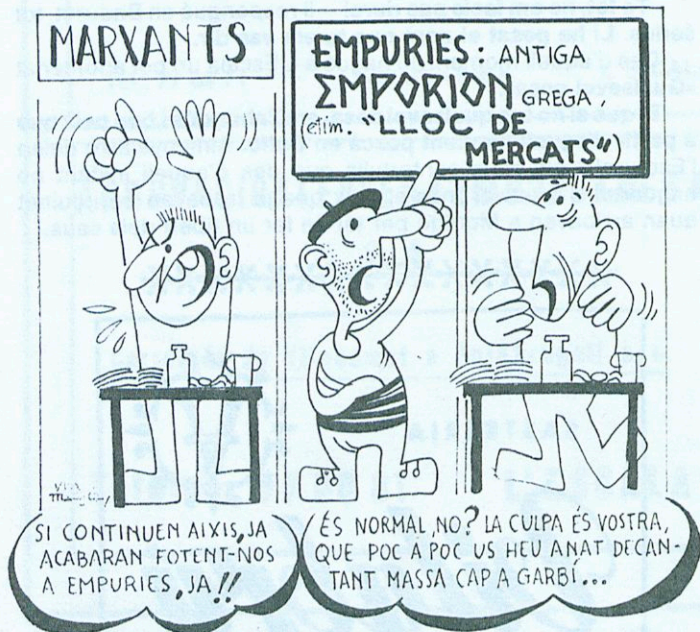
El darrer punt anava relacionat amb la Constitució d'una Comissió de Govern, ja que la nova llei de règim local comporta la desaparició de les comissions permanents.

Finalment, l'Alcalde va decidir que aquesta comissió de Govern la formessin els mateixos membres de la Permanent.

EXPOSICIÓ D'ART CONTEMPORANI AL MUSEU D'EMPÚRIES

Prèvia autorització del Diputat-President de la Comissió Informativa de Cultura, tindrà lloc, sota la responsabilitat de l'escalenc Sr. Joan Ramon Massanet, a la sala d'exposicions del Museu Monogràfic d'Empúries una exposició d'Art Contemporani.

Aquesta important exposició tindrà lloc del 15 de juliol al 15 de setembre i inclourà obres d'artistes de la categoria de Cuixart, Tàpies, Tharrats, Miró, Ponç, Massanet, Guinovart, Dalí, etc...

Cal esperar que un fet artístic i cultural d'aquestes característiques tingui l'èxit i prestigi que mereix un marc tant idoni com la sala d'exposicions del Museu Monogràfic d'Empúries.

Per cert, el 19 de maig visitava les Ruïnes d'Empúries el conseller de cultura de La Generalitat, Sr. Joan Rigol.

SOBRE LA GUARDERIA MUNICIPAL, LES COLÒNIES I EL CASAL D'ESTIU

A primers de maig s'obriren les inscripcions per a la Guarderia Municipal, les Colònies i el Casal d'Estiu 1985, que tindran lloc els mesos de juliol i agost. El plaç d'inscripció acaba el 20 de juny.

Per cert, l'Ajuntament disposa de 4 places per a noies que desitgin treballar a la guarderia que tindrà un horari de 9 del matí a 8,30 del vespre de dilluns a dissabte per a infants d'edats inferiors als 6 anys.

El Casal d'Estiu i les Colònies tindran lloc de 4 a 7,30 de la tarda, de dilluns a divendres, i seran supervisades per dues monitores d'Esplai, repartint la mainada en dos grups: un, de nens i nenes de 6 a 10 anys; i un altre, per edats entre els 11 i els 14 anys.

ADQUISICIÓ DE NOUS VOLUMS PER A LA BIBLIOTECA VÍCTOR CATALÀ

L'Ajuntament va destinar la quantitat de 600.000 pts. a la compra de nous volums per a la Biblioteca de Víctor Català.

Les publicacions adquirides recullen diversos temes d'interès referits a l'Empordà, a les Ciències, a l'Art Català i a la Literatura i Història, i foren adquirides a les llibreries de Girona especialitzades, com la Llibreria Geli, la Llibreria 22 i la Llibreria Les Voltes.

Cal desitjar que l'enriquiment de la biblioteca municipal coincideixi amb un gran interès cultural per part dels lectors i socis de la biblioteca escalenca Víctor Català

TENNIS TAULA **Fèlix Guanter**

Diverses i bones notícies ens porta la secció de tennis taula que domina clarament a les comarques gironines i que ha obtingut en els darrers dies fites prou importants. Destaquem la presència del sel.leccionador nacional sr. Stipek a L'Escala del 34 al 30 de maig efectuant un «stage» en el club Tennis Taula CER L'Escala, entrenant amb els jugadors locals i d'altres clubs gironins.

A nivell competitiu, cal destacar que Ricard Palau es proclamà campió provincial de primeres, que el CER L'Escala — quan només queden 2 partits — és virtual guanyador del Classificatori per a jugar la Lliga Nacional de Segona divisió l'any vinent. I no ens oblidem de l'èxit més sonat que va ésser l'obtenció del campionat provincial juvenil per equips, que el CER no obtenia des l'any 79-80, superant al 21 Canvi 5 de Girona per 5 a 2 a semifinals i 5 a 4 al Tennis Taula Palafrugell a la final amb una gran actuació del juvenil Xavier Cortal i dels infantils Josep Maria Guanter, Josep Lluís Cortal i Robert Mas. Aquests últims tenen moltes possibilitats en el campionat infantil per equips, ja classificats per a les semifinals. Es segura la participació als Campionats de Catalunya infantils i juvenils a Vic, l'última setmana de juny, i probable participar a Luarda (Oviedo) del 2 al 7 de juliol.

També va ésser meritòria la novena plaça obtinguda als Campionats de Catalunya Absolutos jugats recentment a Gavà, guanyant en el darrer partit al rival gironí de l'Alba Bescanonina per 5 a 1, resultat que es confirmava una setmana després per 5 a 2 en el partit decisiu del Classificatori, remuntant el 3-5 del partit d'anada.

També és meritòria l'actuació de l'equip de terceres que no ha perdut cap partit en tota la segona volta i que lluita pels primers llocs de la classificació.

I quan la temporada està a punt d'acabar-se, pendents de les darreres proves d'infantils i juvenils i dels posteriors Campionats de Catalunya i d'Espanya, el CER L'Escala, com a representant gironí pren part també a la segona edició de la Lliga Catalana, enfrontant-se a qualificats equips barcelonins com Spontex 7 a 9 (campió de Catalunya i d'Espanya), EPIC Terrassa i Bagà Túnel Cadí.

Donarem, el mes vinent, els darrers resultats i un quadre global de títols obtinguts, la present temporada, en les competicions provincials.

AJUNTAMENT DE L'ESCALA

JUNY DE 1985

D'INTERÈS PER A TOTES LES PERSONES DEDICADES A L'ELABORACIÓ, COMERÇ O QUAISEVOL MANIPULACIÓ DE PRODUCTES ALIMEN-TARIS FRESCOS I/O SENSE ENVASAR

Es posa en coneixement de tota persona a qui pugui afectar, que d'ara endavant és obligatòria la tinença del «Carnet de manipulador d'aliments», segons disposa el Reial Decret núm. 2505/1983, de 4 d'agost, B.O.E. núm. 225. carnet que hauran de posseir aquelles persones que:

- Treballin en empreses que elaborin aliments
- Carnisseries, peixateries i qualsevol altre establiment on es venen productes frescos sense envasar.
- Personal de cuina en llocs de restauració; cambrers de restaurants, bars, etc.
- Distribuïdors de productes frescos no envasats.

Cal recalcar que aquest carte **serà exigít en totes les visites que els Inspectors de Sanitat facin als establiments del ram.**

QUÈ S'HA DE FER PER OBTENIR EL CARNET:

Cal haver superat la PROVA DE SUFI-CIÈNCIA que periòdicament s'anirà fent en els Centres reconeguts pel Servei de Promoció de la Salut.

El Centre Comarcal reconegut al qual ha d'acudir el personal de la nostra població és domiciliat a l'Ajuntament de Torroella de Montgrí i l'encarregada del servei és l'assistenta social CONXITA VIDAL.

S'ha de presentar una instància acompanyada d'una pòlissa de 25 ptes. En el susdit Centre s'informarà de la data en què tindrà lloc la PROVA DE SUFICIÈNCIA i també de quan se celebrarà el CURS D'HIGIENE ALIMENTÀRIA que, si bé no és obligatori, pot facilitar molt l'èxit de l'examen. Així mateix se'ls farà lliurament d'un Manual que recull tots els coneixement exigits.

Als qui superin l'examen se'ls donarà el corresponent CARNET DE MANIPULADOR, que tindrà una validesa de 4 anys.

Tant el Curs com el Manual i l'expedició del Carnet són GRATUÏTS.

Aquest Ajuntament recomana a tots els seus convilatans que prenguin consciència de la importància de la disposició anunciada i procurin obtenir el corresponent carnet, a fi d'evitar molèsties i despeses innecessàries.

Per més informació hom pot acudir a les oficines de l'Ajuntament.

APLEC DE LA SARDANA I DIADA ESCALENC ABSENT

El bon temps, que ha trigat molt a venir-nos, va voler ser present a la nostra festa de l'Escalenc Absent i Xe Aplec de la Sardana. Efectivament el divendres a la Galeria Mestral es feia la inauguració de l'exposició de fotografies de l'Escala -que per cert ha tingut un extraordinari èxit d'assistència- encara estava tot tapat i no podíem suposar que el dissabte dia 25 experimentaríem aquesta millora que continuà el dia següent, tenint unes diades de bon sol i temperatura agradable. Els participants a la II Diada de l'Escalenc Absent varen anar-se aplegant a la plaça de les Escoles, per recollir a l'oficina del C.I.T. L'Escala-Empúries, el distintiu, records i invitacions pels diferents actes. L'Esbart «La Farandola» ofería una escollida ballada de danses populars, per més tard les autoritats locals dirigir als assistents unes frases de benvinguda i desig de felicitat, permetent-nos remarcar la intervenció de la Sra. Neus Ximínis que parlà en nom dels escalencs absents. A dos quarts de nou, amb l'Església Parroquial plena de gom a gom, va celebrar-se la Missa Solemne, amb la participació de la Coral Empòrium, agrupació que una vegada finalitzada la missa, interpretava una Salve, (dedicada als escalencs absents difunts) i posteriorment «Cant a l'Escala» i «Donzella escalenca» a veus femenines i «Evocació al Pirineu» i «Cors de Nabuco» a veus mixtes. Eren prop de les deu del vespre, quan al pati de les Escoles es feia la reunió per tal de celebrar el sopar de germanor. Que bonic!! Pensem que els organitzadors, en veure aquella alegria, aquell entusiasme, escoltar les frases d'elogi, d'agraïment i felicitació, donaven per ben emprades les hores que destinaren en preparar la diada. I es que certament no era per a menys, a qualsevol dels escalencs homenatjats que et dirigies, només sabia fer que felicitar, donar les gràcies per les atencions, elogiar als joves i noies - que els servien el sopar, i visiblement emocionats deien que tot, tot, ho trobaven insuperable. El fi de festa, que es va allargar fins a les primeres hores de la matinada, va ser a càrrec dels grups escalencs «Els Pescadors», «Estrella de mar» i «Oreig de mar» que actuaren per aquest ordre, sense oblidar la participació de l'actriu Maria-Jesus Leonart, encertada en totes les seves intervencions, permetent-nos destacar l'extraordinària actuació al recitar la poesia de Jaume Saderra i Riera, que figura en el programa-butlletí de l'Aplec, titulada «Neguit», amb la qual aconseguí, a més de fer caure alguna llagrimeta, que es fes un silenci absolut, només trencat per un fortíssim i merescut aplaudiment, al finalitzar.

Al matí del diumenge dia 26, quan ja havia començat, al Passeig Lluís Albert, el Xè. Aplec de la Sardana, amb la participació de les cobles **Costa Brava, Ciutat de Girona, Principal de Barcelona i Genisensa**, concellers de l'Ajuntament acompanyats d'escalencs absents, anaren als cementiris de la vila a portar sengles rams de flors dedicats als escalencs que allà reposen. Hem de dir que a la sessió del matí, segurament degut a fer tant bon temps, l'Aplec no va tenir massa assistència, la qual es va veure augmentada a la tarda-no tanta concurrència com en altres edicions- que es quan va tenir lloc, l'estrena de tres sardanes i la interpretació de les dues de conjunt.

Seguint l'ordre programat, amb una sola variació, que consistí senzillament en canviar la que s'havia d'interpretar en vuitè lloc per la que s'havia de fer en el dotze i viceversa, i això solament a la tarda, les cobles anaren posant a la consideració dels assistents, una darrera l'altre, les setze sardanes del matí i les divuit de la tarda. Hem de dir que els sardanistes varen agrair moltíssim tant les composicions programades com les diferents interpretacions de les cobles, coincidint en que l'Aplec de l'Escala es un dels millors Aplecs de les nostres comarques, a part de la inmillorable situació, per l'encert en escollir el programa. Especial comentari mereixen les tres estrenes, a les que augurem un gran èxit; La primera, que s'interpretava en novè lloc i ho feia la Costa Brava, es escrita per Esteve-Tudela i porta el nom de «En Gendrau de Calonge», com el seu nom indica, dedicada a aquest gran sardanista calongí, col.laborador in-

M.ª Dolores Pijoan
Listosella.

Pubilla de la Sardana 1985

fatigable en tot el que fa referència a la nostra dansa. A la vegada que li agraïem haver-nos ofert aquesta estrena pel nostre Aplec, Gendrau va voler públicament donar les gràcies als autors per haver li escrit aquesta composició, alhora que remerciava el públic assistent la bona acollida per l'estrena. La segona, a cura de La Principal de Barcelona, onzena interpretació de la tarda, es dedicada a la memòria de Francesc Macià, composta per Francesc Mas i Ros, amb el títol de «El nostre avi». I la tercera, primera de les dues de conjunt executades per les quatre cobles, fou la dedicada als Escalencs Absents amb motiu de la II Diada a ells oferta, que amb el títol de «Soc de l'Escala» es deguda al prestigiós compositor Miquel Tudela, músic en actiu, actualment en els rengles de la Costa Brava, com a primer fiscornaire, i l'únic músic que ha estat present als deu Aplecs de la Sardana de l'Escala. Ans de l'aquesta darrera estrena i mentre els components de les quatre cobles s'anaven aparellant per les sardanes de conjunt, tenia lloc el lliurament dels obsequis de record de la diada i agraïment per la col.laboració que ja de forma habitual es veu fet als autors de les sardanes que tenen la seva estrena en el decurs del nostre Aplec. Per aquest senzill acte hi eren presents l'Alcalde de la vila, Rafael Bruguera, el Conceller de Cultura, Manel Armas i la Pubilla de la Sardana 1.984, senyoreta Laura Forné. Es tancava l'Aplec interpretant-se composicions amb el nom de l'Escala: la segona de conjunt «Records de l'Escala» i seguidament, per aquest ordre, «L'encís de l'Escala» de Pere Fontàs —estrenada a l'Aplec de l'any passat— «L'Escala us Recorda» de Josep Cullerell —estrenada en el Vè. Aplec, I diada de l'Escalenc Absent—, «Cant a l'Escala» de Lluís Albert —estrenada el 1.976, dedicada al C.E.R. amb motiu del desè aniversari de la seva fundació— i «Els pescadors de l'Escala» de Francesc Mas i Ros —estrenada en el IV Aplec de l'Escala, el 1.978, any que es dedicà a la gent del mar. A les deu de la nit, a la Platja, la Ciutat de Girona, ofería una audició, en la qual hi veíem molta animació i de les vegades que per la diada de l'Aplec hi hem observat més concurrència. A les 11 al Pati Blau, concert a cura de la Principal de Barcelona, primera part de sardanes, amb un escollit repertori: **Sardana de carrer**, de Enric Casals, **La Nostra Roser**, d'Enric Morera. **L'Oreig entre els pins**, de Ramon Serrat, **Somni**, de Manel Saderra i Puigferrer, **El judici final**, de Josep Blanch i Reynalt, **Somni**, de Manel Saderra i Puigferrer, **Mar calma**, de Lluís Albert i **Niu d'amor** de Ricard Viladesau. A la mitja part va tenir lloc la proclamació de la Pubilla de la Sardana de l'Escala 1.985, títol que va ser per la gentil sardanista, la senyoreta **Maria Dolores Pijoan i Llistosella**, a qui oferiren un ram de flors i la banda acreditativa el Batlle de l'Escala i la Pubilla sortint. Aprofitem l'avinentesa per, des de les pàgines de l'Escalenc, donar-li la més cordial enhorabona i la més expressiva felicitat. La segona part, com ja era anunciat, La Principal de Barcelona, amb instruments de cobla va oferir un recull de música vuitcentista, amb un variat repertori, interpretat per aquest ordre: «El lidiador» (pasodoble-polka), «Ideal» (mazurca), «El coracero» (Schotis), «El gaitero» (vals), «La cigarrera» (polka), «La mariposa» (americana) i «El ballador» (vals-jota).

Amb aquesta celebració es donava cloenda als actes portants a terme amb motiu del Xè Aplec de la Sardana i de la II Diada de l'Escalenc Absent, en aquestes dues jornades, 25 i 26 de maig de 1.985, que sens dubte han de ser conservades en el record, dels que fruïren d'elles, de manera permanent.

El que ens fa estrany es que unes festes amb tanta par-

ticipació i de la forma que els mitjan informatius sembla que busquen la notícia arreu, no haguem vist -que no vol dir que no s'hagi publicat- que se'n fes el ressò que calia. Sia com sia, hem de pensar que com a escalencs hem d'estar joiosos de l'esdeveniment i creiem que es adient agrair l'assistència de tothom i desitjar poder organitzar properes ocasions, actes d'aquestes característiques.

TENNIS

En el número 56 de l'**Escalenc**, el corresponent al mes de febrer d'enguany, explicavem que els aficionats al tennis de la nostra vila, havien format un club anomenat «la bolea boja» i que disposaven d'unes pistes, per practicar el seu esport de preferència, fins al 30 de maig. Al haver arribat a la data límit, ens hem interessat per saber com havia anat l'experiència i la resposta rebuda no ha estat certament massa afalagadora, doncs ens han manifestat que confiaven en que els iria millor de com havia anat. Malgrat tot i tenint coneixement de com s'han desenvolupat els fets i sabedors de les dificultats i les falles, confien en replantejar-ho i millorar-ho de cara a la propera temporada. Per altre costat ens han fet saber que el «PRIMER TORNEIG BOLEA BOJA» celebrat a les Pistes de «Riells de Dalt», havia donat el següent resultat: Campió: Rafael López; segon classificat: Enric Arquillo i tercer: Josep-Maria Valls. En quan al premi de consolació, va assolir-lo Salvador Fuentes. No ens resta sinó, encoratjar a aquests entusiastes esportistes, a fi de que, com han fet fins ara, continuïn cercant tota mena de possibilitats per tal de poder portar a terme la pràctica d'aquest bonic esport.

El diumenge 2 de juny a les 6 de la tarda, a la Sala del Cultural Municipal, es portava a terme la VI exhibició de gimnàstica i dansa a càrrec del Gimnàs Elisabet, celebració que s'ha convertit en una de les habituals de L'Escala.

TROBADA INFANTIL

Diuenge dia 9 de juny, a dos quarts de sis de la tarda, al Camp d'Esports Miramar, l'Agrupació Sardanista «Avi Xaxu», del C.E.R. L'Escala, en col·laboració amb l'Agrupació de les Trobades Sardanistes Infantils de les Comarques Gironines, organitza la TROBADA INFANTIL DE COLLES SARDANISTES, amb motiu de la cloenda del XVI Curset d'ensenyament. (Col·laboren la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona i l'Ajuntament de la nostra vila).

La cobla PRINCIPAL DE BANYOLES, oferirà el següent repertori: «Galop» **El meu promès**; Cantant l'amos de Josep Vicens «Xaxu»; **Alegre Neus** de Lluís Cotxo; **Jugant i ballant** d'Enric Vilà; **Vilanova de la Muga** de Rosend Palmada; **Gota d'aigua** de Pere Mercader i **Cap de Creus** de Rafael Carbrès.

Les tres primeres sardanes seran per a ballar-les exclusivament els petits dansaires i com a notes addicionals figuren en el programa les que diuen: que hi haurà servei de bar, que es fa present que la festa no es un concurs de sardanistes, sinó una trobada infantil de colles sardanistes, per acabar recordant que l'entrada al recinte es lliure.

BALLADES D'ESTIU

Aquest mes de juny comencem les audicions que cada estiu organitza l'Ajuntament. Donem a continuació la relació de les que sabem hi ha contractades: **Mes de juny**: dia 26, cobla Catalunya 2000. **Mes de juliol**: dia 3, Foment; dia 10 Principal de Banyoles; dia 24, Principal d'Olot i dia 31, Principal de Llagostera; **Mes d'agost**: dia 7, Principal d'Olot; dia 14, Principal de Banyoles; dia 21, Catalunya 2000 i dia 28, Foment. **Mes de setembre**: dia 11 (festa nacional) Principal de Banyoles i dia 14 (nit de la sardana) Foment i Catalunya 2000.

En aquests moments no coneixem la cobla que ha de venir per la festa del Carme, però si tenim notícia de les que actuaran

per la Festa Major, (segons sembla en audicions de matí, tarda i nit) que seran la Catalunya 2000, Selvatana, Ciutat de Girona, Camprodon i Caravana. En cada número de l'**Escalenc** irem recordant les del mes corresponent.

FUTBOL

Darrers resultats

Juvenils

dia 5-5	Bellcaire - L'Escala	2-0 (*)
dia 12-5	L'Escala - Verges	0-0
dia 19-5	Escanyolà - L'Escala	0-2 (*)

(*) El dia 5 es va jugar solament fins a quan mancaven 3 minuts per la mitja part i la continuació es va celebrar el dijous dia 16. El Bellcaire va aconseguir un gol cada dia per tant el resultat final es el que deixem anotat abans.

Segons els comptes del FC. L'Escala, el nostre juvenil ha quedat classificat com a sub-campió de grup, però la Federació diu que s'ha aconseguit el primer lloc i que el Palamós es segon. En el moment d'escriure aquest comentari encara no s'ha donat la decisió definitiva. Solament podem dir que el dia 2 de juny corresponia jugar el campió de grup amb l'Anglès per una altra competició, i de moment ha quedat ajornada l'eliminària.

Aficionats

dia 5-5	Sant Llorenç - L'Escala	3-1
dia 12-5	Arbucies - L'Escala	9-4
dia 19-5	Ledó - L'Escala	3-2

El nostre amateur ha estat primer en el seu grup, guanyant-se el dret de participar a Tercera Regional la propera jornada.

Primera Regional

dia 4-5	L'Escala - Cassà	1-0
dia 12-5	Arbucies - L'Escala	0-0
dia 19-5	L'Escala - Besalú	1-1
dia 26-5	Anglès - L'Escala	2-0
dia 1-6	L'Escala - Verges	2-1

Discreta classificació del primer equip, que li ha permès mantenir la categoria.

Dins la campanya «piano a l'abast», el dia 31 de maig, varen tenir lloc sengles concerts a cura del pianista Carles Coll, a les tres de la tarda en sessió infantil i a les deu de la nit per al públic en general.

El mateix divendres dia 31, se celebrava a l'Hotel Nieves Mar, organitzat per la Penya Blaugrana de l'Escala i Comarca, un sopar de germanor, per commemorar l'obtenció del títol de campió de lliga, que ha assolit enguany el F.C. Barcelona. El dissabte dia 1 a les 9 del vespre a la Església Parroquial de la nostra la coral de Sant Pere de Riudebitlles, va oferir un selecte concert.

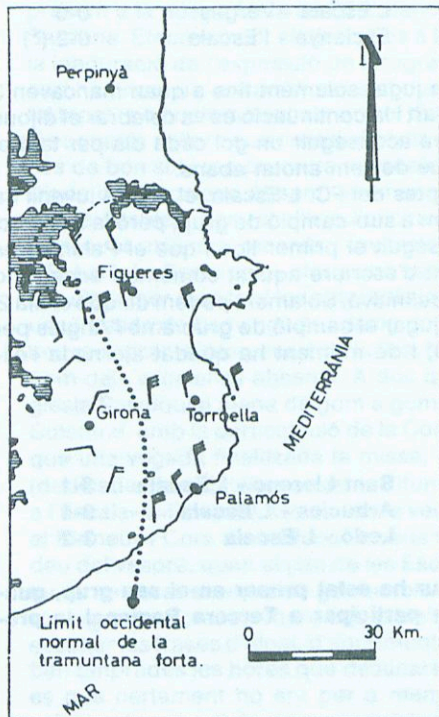
BANULL
BANCOTI
BANCOTRAI
BANCOTRANS
Banc Comercial Transatlàntic
L'ESCALA

Casa Central BARCELONA
MES DE 90 OFICINES A ESPANYA

LA TRAMUNTANA

Cada vent ens ve determinat per dos factors principals: força i direcció de procedència; però hi ha altres factors que malgrat ser secundaris li donen personalitat

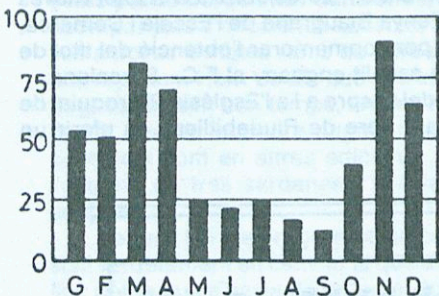

Gràfic n.º 1
Direcció i força del vent durant un dia típic de Tramuntana.
(Observacions del 25 de novembre de 1977).

i fan que el poble, a través dels anys, l'hi hagi donat noms propis: si és ratxegat o no, si és sec o humit, si és fred o calent, etc.; això fa que l'estudi dels vents presenti una sèrie de problemes que, enfocats d'una manera o d'una altra, poden donar no sempre el mateix resultat.

La tramuntana és el nostre vent característic. Els seus límits occidentals coincideixen pràcticament amb els límits de l'Empordà.

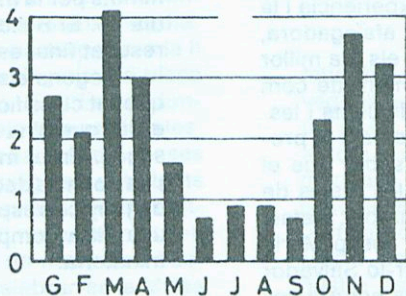
Un dia normal de tramuntana, si fem una

Gràfic n.º 2
Nombre d'hores de Tramuntana segons els mesos de l'any.

volta per la part de llevant de la província de Girona, veurem que on bufa més fort és cap a la zona de Portbou; si anem una mica terra endins, ens donarem compte

que anant de Figueres cap a Besalú, a l'al-tura de Queixàs, que és aproximadament a mig camí d'ambdues poblacions, la força del vent minva amb gran rapidesa; el mateix cas es dona a tot el llarg d'una línia que passaria aproximadament per Bàscara i Flaçà, per anar mar endins cap a Sant Feliu de Guíxols. A Girona el vent és fluix del N-NE, a Banyoles del NE, i ad-

Gràfic n.º 3
Nombre de vegades en que entra Tramuntana segons el mes de l'any.

huc a Besalú és oratge de component sud.

El límit no és tan clar a la Selva. Des de Caçà fins a Santa Cristina d'Aro hi ha un vent de mitjana intensitat que ve quasi exactament del nord (vegeu el gràfic n.º 1). Algunes vegades, però, aquesta línia esmentada és més oriental, de tal manera que anant de Torroella cap a Girona, a pocs quilòmetres ja manca la tramuntana; tampoc és d'estranyar que altres vegades afecti també a comarques més occidentals.

Aquest vent apareix normalment després d'haver passat un front oclús o fred (un front és una zona de transició entre dues masses d'aire que a l'ésser de diferent temperatura, afavoreix la revolució del temps en aquest lloc: pluges i vents; si l'aire calent pitja a l'aire fred, és un front calent, i viceversa, un front fred; quan un front fred n'atrapa un de calent, se'n diu front oclús) pel nostre país, associat a una borrasca que avança per Anglaterra o pel nord de França cap a Alemanya o cap a Itàlia.

Sovint, aquests fronts en arribar a la Mediterrània es reforcen de tal manera que fan que apareixi una borrasca secundària al Golf de Lleó o al de Gènova.

Les condicions atmosfèriques fan favorables els passos d'aquests fronts durant els mesos de tardor i primavera, el que fa que sigui en aquestes èpoques quan bufi més. En els gràfics n.º 2 i 3 hi ha un resum del nombre d'hores que ha fet tramuntana de força superior a 6 a l'Escala de Beaufort (≈ 45 km./h.) durant els últims 8 anys, i el nombre de vegades que ha fet la seva aparició. Cal remarcar que aquestes dades són de promig i que la seva aparició és molt irregular d'un any per l'altre.

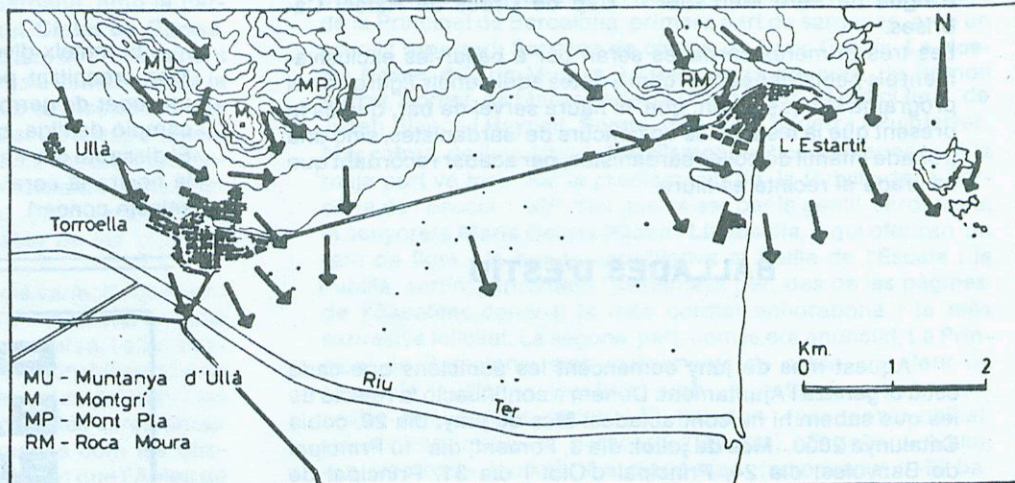
Sembla, durant aquest temps estudiat, que l'aparició del vent no té cap relació amb la fase de la lluna d'aquell moment; en canvi, sí amb l'hora del dia: les hores més favorables per començar a bufar són: cap a les 9 del matí, a les 5 de la tarda, a les 10 del vespre i a l'hivern cap a migdia (hora solar); en canvi, és rar que entri a primeres hores de la matinada, doncs a la nit es refreda l'aire d'arran de terra relliscant la tramuntana per sobre seu.

Cal remarcar la influència del relleu en la zona afectada per aquest vent: no és capaç de saltar els cims més alts dels Pirineus (només s'observa a les valls més altes), i on pot traspasar-la (a l'est del Canigó), ho fa molt més acanalat del normal. És a dir, si no existissin els Pirineus, probablement la tramuntana bufaria per tot Catalunya i seria molt menys intensa passant a ésser un vent com qualsevol altre.

El relleu local també modifica les característiques del vent. Al gràfic n.º 4 podem veure la seva influència modificant la direcció en les zones de sotavent del Massís del Montgrí.

Les dades aquí esmentades poden diferir de la realitat ja que l'apreciació del vent està feta segons les normes de l'Escala de Beaufort; emperò són vàlides per a donar-nos una orientació.

J. P.

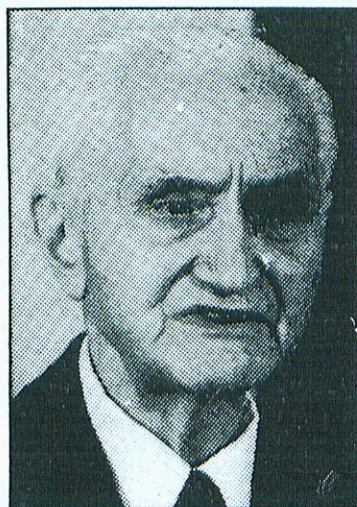

Gràfic n.º 4
La modificació de la direcció del vent és especialment important a la vessant sud de les muntanyes.

MARIÀ MANENT

Marià Manent, nascut a Barcelona l'any 1898, poeta, prosista, crític i traductor, ha estat guardonat aquest any amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

Dues petites mostres de la seva obra ens ajudaran a conèixer-lo una miqueta. De cada un de nosaltres dependrà que ampliïm la coneixença.

NOIA RUSSA AL MONTSENY

Vestit florit, cara bruna i salvatge:
el teu perfum feréstec de l'estepa i del vent
omple aquestes garrigues i el caminet rallent
i el núvol que viatja.

Vestit de margarides i d'estrelles de mar:
entremig de les flors ta brunesa traspua.
Clavellets de pastor tremolen a l'atzar,
vora la teva cama nua.

I et fonies, suau, en la pau del paisatge,
els ulls grisos de somnis i del gust de morir;
o fugies, rient, pel camí —
rossinyol trist i tórtora salvatge.

MATÍ

Ets eixida del son com del mar. Tota humida,
somriu encara ta boca als somnis, dolçament.
Brilla el sol a les herbes, però tu veus l'argent
de la lluna, entre l'aigua adormida.

Una llum de maragda mig emboira els teus ulls;
té perfums d'aquell mar ta delicada argila;
i dus una gran perla pàl·lida sota els rulls,
ondulats com una alga tranquil·la.

PREMI INFANTIL DE POESIA L'ESCALENC

Amb les aportacions de 70 participants ha tingut lloc el primer concurs infantil de poesia organitzat per L'ESCALENC.

Manifestem la nostra satisfacció per la remarcable concurrència que ha tingut aquest certamen i agraïm la participació d'aquests joves tot convidant-los a l'acte, en què es lliuraran els premis i les mencions d'aquest concurs, que serà notificat oportunament.

D'entre totes les poesies presentades han estat guardonades:

EL PRAT de Maria del Mar Pous i Marisch
DE CARA AL MAR d'Aleix Pujol i Jornet

en les seves respectives categories.

A la resta de participants els serà lliura un petit record per la seva participació.

EL PRAT

El prat és ple de roselles,
de roselles, les flors més belles.
Hi ha flors de tots colors,
vermelles, liles i d'un blanc grogós.

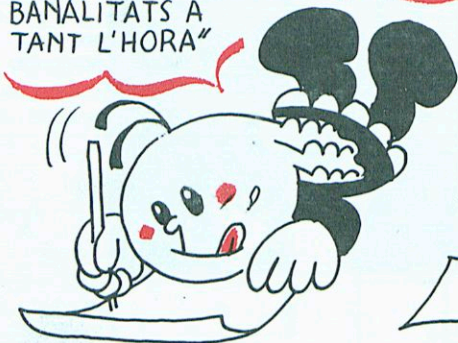
Hi van a pasturar les ovelles
tant a l'hivern com a la tardor
tant a l'estiu com a la primavera
quan els prats són plens de verdor.

L'herba verda brota en els prats,
joiosos són els dies dels prats encantats,
cigonyes, pardals, orenetes, conills,
salten pels prats contents i tranquils.

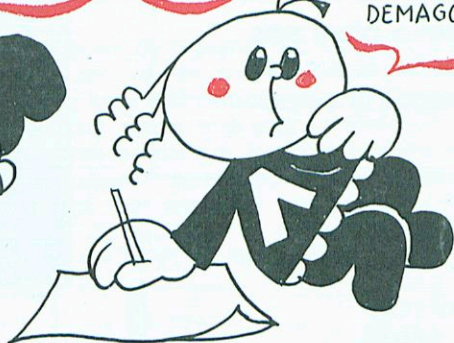
DE CARA AL MAR

Obro la porta,
baixo l'escala,
la sorra és humida.
Fa vent.
Es mouen tranquil·les les fulles boscanes.
El vent m'acarícia
mentre miro la lluna
reflectida a l'aigua del mar.
Fa lluna plena.
Noto la dolçor
del vent quan camino.
La sorra és humida.
Fa vent.
Sento un soroll,
un ocell,
després em giro
de cara al mar.

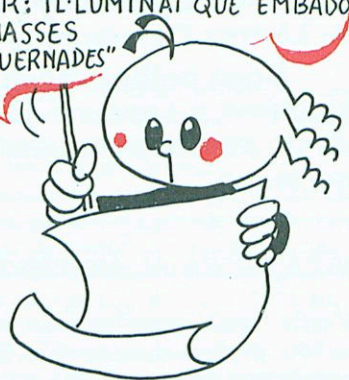
DEMOGOG: "XERRAIRE PROFESSIONAL ESPECIALITZAT EN DIR BANALITATS A TANT L'HORA"

POLITICA: "GRESOL DELS MES EMINENTS DEMAGOGS"

LIDER: "IL·LUMINAT QUE EMBADONCA MASSES ENLLVERNADES"

OPOSICIO: "CONJUNT DE LIDERS AMB ELS FUSIBLES FOSOS"...

Ei! FRENA EL CARRO! QUE'ESTOT AIXO?"

¿ÉS QUE NO ET SEMBLA QUE JA COMENÇA A SER HORA D'ACTUALITZAR I ACLARIR CONCEPTES OBSOLETES!?"

BUFA!!

RECULL DE FOTOGRAFIES ANTIGUES DE L'ESCALA. COL·LECCIONABLES

FOTOGRAFIA N° 38

De l'arxiu de Montserrat Sureda.

